

Delovni dogovor

Obsežno gradivo, ki so ga komunisti sprejeli za delovno konferenco pod naslovom UVELJAVLJANJE USTAVNIH ODNOSOV V LITOSTROJU, je vsebovalo vsa bistvena vprašanja življenja in dela kolektiva. V izvlečku povzemamo posamezna poglavja kot jih je na konferenci nazival sekretar tov. Miha Žilavac.

Delovna konferenca komunistov Litostroja je bila organizirana v času, ki sledi pomembnim dogodkom preteklega leta. Sprejeli smo novo ustavo, za nami so kongresi zveze komunistov v republikah, X. kongres ZKS, kongresi socialistične mladine, kongresi sindikatov, volitve novih delegatskih skupščinskih organov ter vrsta izredno pomembnih sej najvišjih organov družbenopolitičnih organizacij, med katerimi je bila nazadnje 3. seja CK ZKS, po katere vsebini smo se ravnali tudi mi pri pripravi konference.

določene posebnosti. Soočamo se z dejavnostjo samoupravljalcev, od katerih se mnogi še niso uspeli prilagoditi novemu načinu dela. Ob tem se prepletajo ravni pristojnosti in zato zlasti komuniste, delegate v delegacijah in konferencah delegatov, čakajo pomembne naloge pri izboljšanju delovanja delegatskega sistema.

Oblikovanje pogojev, kjer bo sleherni član kolektiva lahko kvalitetno sodeloval in odločal o pomembnih vprašanjih, zahteva dobro informiranost in sistem obveščanja. Poleg že ute-

Ustava daje poseben pomen načrtovanju prihodnjega razvoja. Pri oblikovanju planiranih nalog smo že upoštevali ustavna načela tako, da smo izhajali iz celote družbenih potreb, ne pa iz »razpoložljivih kapacitet«. Prav tako so se priprave za opredelitev poslovnega načrta pričele v TOZD in ne obratno. Manj uspeha pa smo imeli pri podrobnejših opredelitvah planskih nalog, ki bi bile vsklajene s skupnim načrtom. Tu nas še čaka močnejši premik k uveljavitvi ustavnih načel v celoti. Dohodek, ki ga sicer ugotovljamo na nivoju TOZD, je pod vplivom nujnosti združevanja, ki ga narekuje poslovni proces. Vendar tu še nismo našli vseh oblik in načinov za združevanje.

Na področju delitve osebnih dohodkov se ravnamo po načelu delitve na podlagi rezultatov dela. Pri tem ima pomembno vlogo samoupravno sporazumevanje. Znotraj delovne organizacije nas na tem področju vodi usklajevanje sredstev za osebne dohodke s poslovnimi rezultati.

Ko ocenjujemo uveljavljanje ustavnih principov v naši praksi, ne moremo mimo ugotovitve, da smo vse doseženo izvedli v pogojih stabilnega gospodarskega položaja našega podjetja.

Ne glede na predvidene pogoje gospodarjenja v prihodnjem obdobju posvečamo potrebno pozornost proizvodnemu programu, ustreznim kapacitetam in v tem okviru nadaljnjemu procesu povezovanja.

Za varovanje ustavnih pravic smo izvolili odbore samoupravne delavske kontrole. Čeprav so še brez posebnih izkušenj, stojijo pred njimi pomembne naloge.

Končno pri uveljavljanju ustave ne moremo mimo vloge zavestnih družbenopolitičnih sil, zlasti Zveze komunistov. Uveljavitev novih odnosov je v največji meri odvisna od aktivnosti članov ZK. Prav tako politični trenutek terja še večjo aktivnost, več odločnosti in jasnih ter akcijskih stališč organizacije ZK.

Bogata in plodna razprava je še dopolnila izčrpano gradivo, ki je bilo pripravljeno za konferenco. Povzemamo glavne misli iz razprave.

Dipl. inž. Boris Letnar je govoril o dejavnosti samoupravne delavske kontrole. Dejal je, da pri tem še nimamo posebnih izkušenj in nas vodijo le principi socialistične morale. Dejavnost samoupravne delavske kontrole pa vidi v preventivnem in kurativnem smislu delovanja.

Karel Gornik. Zbori delovnih ljudi kot mesto dejanskega neposrednega odločanja delavcev v TOZD še niso povsem dosegli svojega namena. Dokler ne bo na zboru večjega sodelovanja navzočih, bodo sklepi slabi in ne bodo izraz večine. Posebno pozornost bomo morali posvetiti delegatom in delegacijam, ki predstavljajo temeljno vez med tovarno in družbo. Gre za primerno vzgojo, saj je od delovanja delegatov v veliki meri odvisna uveljavitev ustavnih načel.

Miroslav Vrečko je razpravljal o dogovarjanju med TOZD o bistvenih ekonomskih vprašanjih. Gre za načela ugotavljanja dohodka na nivoju temeljne organizacije, pri čemer je bistvena povezanost vseh TOZD. Po-

skih predpisov smo na podlagi lastnih izkušenj oblikovali skraj v celoti take temeljne organizacije, ki imajo pogoje za delovanje po načelih ustave.

Franc Hribar, sekretar občinske konference ZK Ljubljana-Siška, je poudaril trenutek, v katerem bomo bitko za uveljavitev samoupravnih odnosov, kot jih zapisuje ustava. Čakajo nas naloge, da v celoti omogočimo delavcem razpolaganje s presežkom dohodka. Tudi komunistom Litostroja nalaga akcija osveščenosti in informiranosti velike dolžnosti. Od tod izhajajo tudi vprašanja, kako smo kadrovske pripravljeni na naloge, ki izhajajo iz ustavnih načel. Ne sme nam biti vseeno, kakšna je razredna naravnost slehernega v proizvodnji. Komunisti Litostroja smo pravi čas dojeli klic po združevanju in ga odvednotili v ZPS. S tem, ko smo bili vedno prava kovačnica kadrov, pa se moramo tudi v bodoče zavzemati za izpopolnitev vrst Zveze komunistov.

Janez Elikan je svojo razpravo posvetil liku komunista in aktivnosti članov. Zavzel se je za to, da bi morali bolj pogumno dati odgovorne funkcije tudi mlajšim.

O nalogah komunistov v splošnem ljudskem odporu je spregovoril Franc Nolimac. Menil je, da gre pri tem za obveznosti, ki izhajajo iz zakonodaje, in obveznosti, ki jih imamo kot politična organizacija.

Ivan Zorec. Premalo naredimo za vzgojo članov ZK. Gre za oblikovanje osebnosti, ki traja daljši čas. Pri tem delamo napake, ki se kažejo v tem, da nekateri zamerijo odkriti besedo, spet drugi pa s kritiko predolgo odlašajo. Dokler ne bomo kritični do sebe in obzirni do drugih, ne bomo postali tovariši, ampak bomo ostali »gospodje«.

V imenu mestne konference ZK Slovenije je navzoče pozdravil Vinko Hafner. Tudi Litostroj bo letos praznoval petindvajset let od ustanovitve prvega delavskega sveta. Zato je važno, da mimo vseh težav skušamo izluščiti celoto, do kam so prišli člani ZK Litostroja in kako daleč je upravljanje delavcev samih. Zavedati se moramo, da uveljavljanje delavskega samoupravljanja ni stvar zakona, temveč napredka socialne kulture v celoti.

Za širšo družbeno skupnost v Ljubljani je še zlasti pomemben položaj Litostroja. Gre za enega od nosilcev razvoja proizvodne baze, ki se mora vidno okrepiti v prid delavstvu za njegov realni napredek in osvoboditev.

Težave pri razvoju delegatskega sistema se kažejo tudi v Litostroju. Delegati ne najdejo prave povezave z bazo, iz katere so delegirani.

Za okrepitev vpliva delavcev morajo glavno breme nalog no-

Vinko Hafner: »Litostroj je eden izmed prihodnjih nosilcev razvoja proizvodne baze v Ljubljani« (Foto J. Ž.)

Pri uveljavljanju ustave smo se ravnali po značilnostih širše skupnosti. Prav zato pri ocenjevanju doseženega lahko rečemo, da smo z rezultati zadovoljni, saj praktično v celoti sledimo ustavnim načelom. Dopolnjevali smo samoupravne akte, v katerih smo natančneje in vsebinsko bolj popolno definirali načela, ki odražajo ustavna načela v naši praksi. Skladno s temi načeli smo izvedli pomembne akcije volitve delegatov v delegacije za vrsto družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti, vpospešili smo združevanje v okviru podjetij strojegradnje, začel je delovati mehanizem samoupravne delavske kontrole itd.

Pri oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela smo se držali načela, da bomo ustavna določila uveljavljali postopoma, a vztrajno. Morda prvi trenutek pri oblikovanju zaokroženih TOZD nismo bili dovolj pozorni na velikost posamezne TOZD. Zato pa bo v prihodnje ena pomembnih nalog, da se kot TOZD organizirajo vsi tisti deli, ki izpolnjujejo pogoje.

Razvoj samoupravnih odnosov postaja zahtevnejši. Včasih nam je zmanjkovalo strpnosti in politične zrelosti, pa smo brez tehtnejših političnih analiz nasledali neustreznim stališčem in sprejemali slabe rešitve.

Popuščala nam je vztrajnost. Mnogokrat smo pasivno čakali na »poklicane«, da nekaj naredijo, da pridejo s predlogi za rešitev itd. Pri tem pa smo pozabili na načelo, da smo to pot poklicani prav vsi.

V delovanju našega samoupravnega mehanizma se kažejo

Na delovni konferenci so se zbrali vsi komunisti Litostroja (Foto J. Ž.)

(Nadaljevanje na 3. str.)

Kako smo gospodarili v letu 1974

Prehod iz centraliziranega vodenja podjetja v letu 1973 v temeljne organizacije združenega dela je v bistvu spremenil ekonomske podlage, ki so bile v letu 1974 bolj pomembne in se približujejo interesom proizvajalca. Taka ekonomska izhodišča so usmerjena k razvijanju tistih oblik in metod dela, ki spodbujajo neposredne proizvajalce k povečanju proizvodnje, večji racionalizaciji, boljšemu izkoriščanju strojev, povečani produktivnosti dela itd. Vse te dejavnike je treba upoštevati v polni meri, če hočemo biti kos našim konkurentom, svetovni in domači inflaciji, če želimo dvigniti družbeni in osebni standard.

Ob koncu leta navadno ugotavljamo, ali smo izpolnili začetne naloge ali ne. Realizacija naših programov fizičnega obsega skupne in blagovne ter bla-

govne in interne realizacije po proizvodnih grupah in TOZD v primerjavi s preteklim letom je naslednja:

Naziv proizvoda	Načrt 1974	Izvršitev 1974	% 3:2	Izvršitev 1973	% 3:5
1	2	3	4	5	6
Vodne turbine	2200	1764,1	80,2	1468,8	120,1
Črpalke	1300	751,2	57,8	643,1	116,8
Žerjavi in reduk.	800	775,9	97,0	916,5	84,7
Oprema za cementarne	700	51,7	7,4	171,5	30,1
Hidravlične stiskalnice	1350	846,1	62,7	1174,2	72,1
Strojni deli	600	275,6	45,9	468,9	58,8
Diesel motorji	1200	1206,9	100,6	1040,2	116,0
Talna transp. sred.	1730	1553,6	89,8	1311,0	118,5
Orodje	120	125,9	104,9	131,3	95,9
TOZD FI	10000	7370,9	73,7	7327,8	100,6
Ulitki jeklo litine	3500	3420,7	97,7	3458,7	98,9
Ulitki sive litine	2600	2565,8	98,7	2254,2	113,8
Ulitki specialne litine	900	940,2	104,5	904,8	103,9
Zvarjenci	3200	3078,5	96,2	3360,6	91,6
Odkovki	300	386,5	128,8	358,0	108,0
TOZD Pi	10500	10391,7	99,0	10336,3	100,5
Kisik	850	984,0	115,8	919,9	107,0
TOZD IVET	850	984,0	115,8	919,9	107,0
Tiskovine	10	11,6	116,0	8,3	139,8
TOZD ZSE	10	11,6	116,0	8,3	139,8
Skupna proizvodnja	21360	18758,2	87,8	18592,3	100,9
Blagovna proizvodnja	14300	11216,2	78,4	11096,0	101,1
Blagovna realizacija	14300	12394,4	86,7	10882,8	114,5
Interna realizacija	7080	7546,9	106,9	7503,6	100,6

Količinski pokazatelji proizvedenih ton tako skupne kot blagovne proizvodnje ne dosegajo v merilu OZD zadanih planskih nalog v letu 1974. Skupna proizvodnja je dosežena le 87,8 %, blagovna proizvodnja 78,4 %, blagovna realizacija 106,9 %.

Zlasti kritična je blagovna proizvodnja, ki je osnovni pogoj za fakturiranje.

Pri TOZD finalnih izdelkov je načrt dosežen le 73,7 %, proti letu 1973 pa 100,6 %. Najslabše rezultate opažamo pri proizvodnih grupah: strojni deli, črpalke, hidravlične stiskalnice, oprema za cementarne, turbine, talni transport in žerjavi. Pri nekaterih proizvodnih grupah je delno vzrok za nizko proizvodnjo prioriteta drugih, za nas finančno važnejših naročil; proizvodov, katerih ne delamo serijsko na zalogo in so z naročili pokriti.

Pri TOZD polizdelkov je letni načrt količinske proizvodnje dosežen 99,0 %, izpolnitev 1974 napram 1973 pa 105,0 %. S količinsko izpolnitvijo načrta smo seveda zadovoljni, vprašanje kvalitete odlitkov pa še vedno ostane odprto. Upamo in želimo, da bi se v letu 1975 tudi kvaliteta izboljšala in da bi pri TOZD polizdelkov ter TOZD finalnih izdelkov dosegli zaželeni namen. Izpolnitev načrta skupne in blagovne proizvodnje ter blagovne in interne realizacije za celotno osnovno proizvodnjo ponazarjamo na spodnjih stolpičastih grafikonih.

Če delamo obračun s preteklostjo, pogledimo naše rezultate dela še za nazaj, to je prav na začetek obratovanja gospodarske organizacije. Oglejmo si osnovni element, to je proizvodnjo v to-

nah, število zaposlenih in koliko ton je bilo proizvedenih na zaposlenega po letih.

Leto	Proizvodnja v tonah	Število zaposlenih	Ton na zaposlenega
1947	1291	617	2,1
1948	2732	809	3,4
1949	4631	1278	3,6
1950	3825	1472	2,6
1951	3244	1408	2,3
1952	6381	1546	4,1
1953	7532	1770	4,3
1954	9375	2015	4,7
1955	9937	2164	4,6
1956	9687	2189	4,4
1957	11351	2293	5,0
1958	12164	2412	5,0
1959	17176	2546	6,7
1960	17040	2739	6,2
1961	19151	3126	6,1
1962	20181	3267	6,2
1963	21153	3445	6,1
1964	21648	3860	5,9
1965	22587	3658	5,9
1966	18896	3432	5,5
1967	17306	3195	5,4
1968	18316	3128	5,9
1969	17833	2984	6,0
1970	19704	3208	6,1
1971	20025	3233	6,2
1972	19734	3192	6,2
1973	18592	3133	5,9
1974	18758	3136	6,0

Iz gornjega pregleda, ki nam pokaže grobo sliko naših prizadevanj, lahko sklepamo, da se stanje proizvodnosti za malenkost popravlja. Seveda, nismo še zadovoljni z izvršeno količinsko, še manj pa kvalitetno proizvodnjo, zato se moramo še bolj potruditi, da zamujeno nadoknadimo.

Fakturirana realizacija

Čeprav poslovno leto 1974 finančno še ni zaključeno, že iz

prvih podatkov lahko sklepamo, da se osnovne značilnosti poslovanja na koncu leta 1974 niso bistveno spremenile. Rekli smo že, da osnovni pogoj za fakturiranje, to je blagovna proizvodnja, zaostaja za načrtom za 21,6 %. Ker je blagovna proizvodnja pri normalnem poslovanju osnova za fakturiranje našim kupcem in s tem dotok denarnih prilivov, kar omogoča nadaljnja vlaganja v proizvodnjo, da se denarni tokovi zapirajo, nam je to otežkočeno. Vlaganje v proizvodnjo brez adekvatnih prilivov terjajo nove kredite, to pa povzroča dodatne stroške in slabi finančni efekt poslovanja.

Prve ocene finančnega poslovanja oziroma fakturirane realizacije nam kažejo naslednji rezultati.

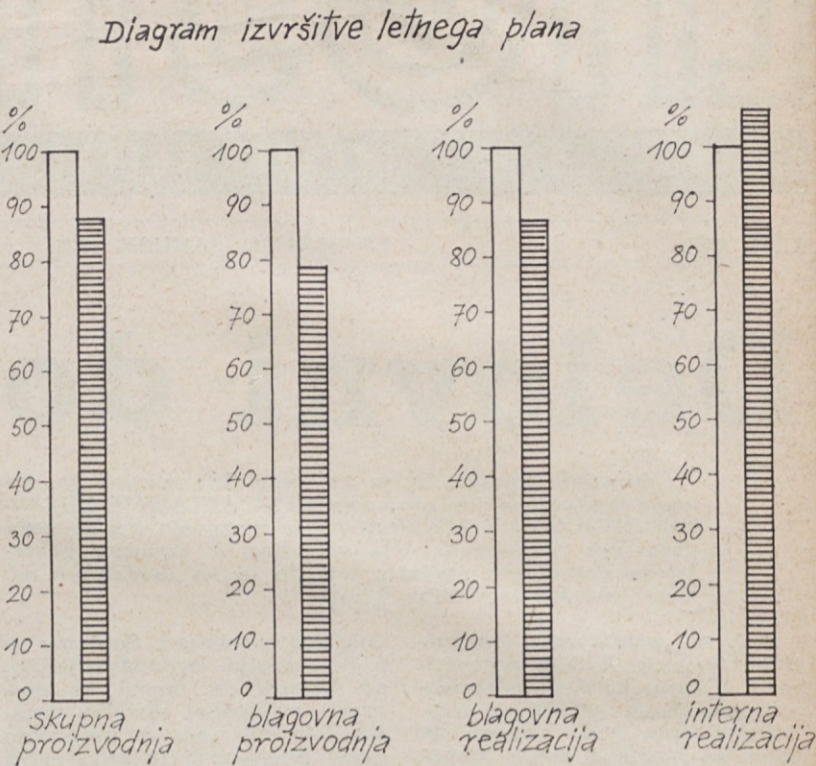
	Doseženo v letu 1974	Odnos proti letu 1973
Domači trg	114,3	112,3
Izvoz	54,3	119,3
Osnovna dejavnost	92,4	113,8

Podatki o realizaciji še niso dokončni. Iz prvih ocen vidimo, da je finančni načrt za leto 1974 dosežen 92,4 %, proti letu 1973 pa 113,8 %. Fakturirana realizacija se je v letu 1974 odvijala bolj skladno z načrtovano, kakor proizvodnja in blagovna realizacija fizičnega obsega.

Osebni dohodki

Osebni dohodki v SR Sloveniji so v primerjavi z osebnimi do-

Letni načrt	Izplačani	%	Izplačani	%
OD 1974	OD v 1974	2:1	OD 1973	2:4
93.031.289,00	105.086.701,25	113,0	84.626.559,33	124,2

legenda: □ letni plan
▨ letna izvršitev

hodki v drugih republikah še vedno največji. V primerjavi s SFRJ so v Sloveniji za približno 13 % večji osebni dohodki. Vendar je povečanje osebnih dohodkov v letu 1974 v primerjavi s prvim polletjem leta 1973 v Sloveniji najmanjše. Medtem ko so se osebni dohodki v SFRJ povečali za 28 %, so se v SR Sloveniji samo za 24 %.

Koliko osebnih dohodkov je izplačala naša gospodarska organizacija proti načrtanim v letu 1974, nam ponazarjajo naslednji podatki.

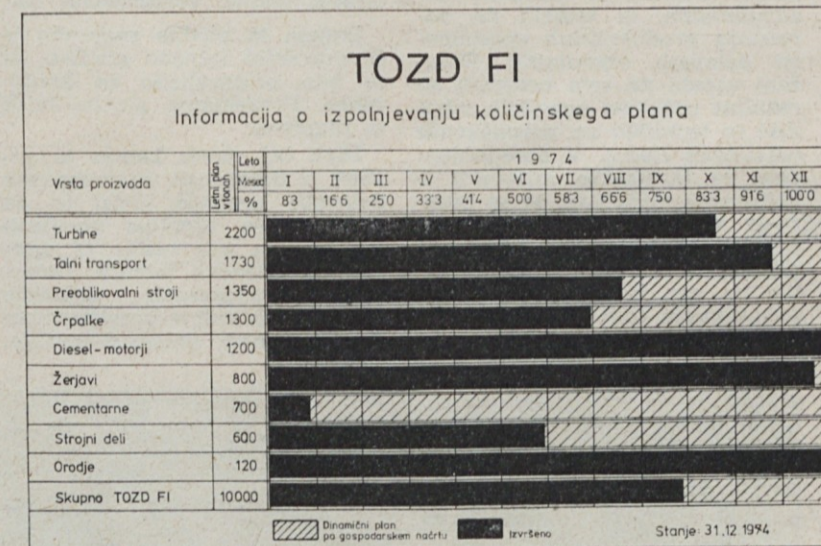
V osnovni dejavnosti naše gospodarske organizacije smo presegli načrtane osebne dohodke v letu 1974 za 13 %, proti letu 1973 pa za 24,2 %. Ta odstotek je enak povprečnemu republiškem povišanju. Iz tega vidimo, da so osebni dohodki rasli hitreje kot proizvodnja in fakturirana realizacija.

Raznim, bodisi objektivnim ali subjektivnim vzrokom za nedoseganje načrtanih nalog proizvodnje, so se pridružila še inflacijska gibanja, ki nas sili, da se spoprimemo z vsemi težavami za doseganje večje produktivnosti in za večjo likvidnost podjetja. S tem si zagotovimo tudi boljše osebne dohodke in življenjski standard.

S. E.

Izpolnjevanje plana v FI

Tako! Leto 1974 smo zaključili. V decembru smo proizvedli nekaj čez 840 ton končnih proizvodov in tako dosegli letno količino 7.360 ton. Po suhi statistiki to ni najboljši rezultat, saj predstavlja komaj 73,6 odstotno izpolnitev letnega plana. Če pa se bomo bolj poglobili v proizvedene količine, bomo ugotovili, da rezultati le niso tako slabi. Očiten je namreč premik k proizvodom višje obdelave.

sebe problematike, ki jo ljudje izven dogajanja težko razumejo. Rezultati pa niso prav nič boljši, če jim to na dolgo in široko pojasnjujemo. Vsekakor pa moramo k uspehom v letu 1974 dodati naslednje: takojmenovana blagovna realizacija, to so tisti proizvodi, ki jih je naša odprema v tem letu dostavila kupcem, je znašala preko 8.550 ton, torej skoraj 1.200 ton več od blagovne proizvodnje. Prav tako je bila letošnja blagovna proizvodnja 2 odstotka višja od lanske.

Lepe rezultate smo dosegli tudi pri zunanjemontažnih delih, kjer smo napravili preko 143.000 ur in tako presegli letni načrt za 43 odstotkov. Prav tako dober rezultat smo dosegli pri nematerialnih storitvah, katerih smo napravili 37.000 ur.

Uspešnost posameznih vrst proizvodov pa je bila naslednja:

orodje	104,6 %
Diesel motorji	100,2 %
žerjavi	97,2 %
talni transport	90,0 %
turbine	79,9 %
preoblikovalni stroji	63,0 %
črpalke	57,8 %
strojni deli	49,2 %
cementarne	7,3 %
TOZD FI — Skupno	73,6 %

Merilo uspešnosti konec leta je enostavno — je namreč 100 odstotkov. Mi pa smo se že lotili novega leta in novih problemov.

V. N.

Šrafirana polja v diagramu ponazarjajo neproizvedene količine posameznih vrst proizvodov. Najbolj kvarita dober izgled cementarna in strojni deli. Toda za cementarne smo že enkrat pojasnili, da rokovno še niso dosepele, medtem ko predstavljajo strojni deli našo dopolnilno proizvodnjo. Oba proizvoda sta povzročila izpad skoraj 1.000 ton od načrtovanih količin, kar pa nam je bilo že nekaj časa znano.

Načrtovane letne količine pa smo izpolnili pri orodju, Diesel motorjih in z rahlim zaostankom tudi pri žerjavih. Zelo pomemben je lep uspeh pri Diesel motorjih.

Tako bi lahko rekli, da letnih načrtovanih količin nismo izpolnili pri turbinah, talnih transportnih sredstvih, preoblikovalnih strojih in črpalkah. To je dejstvo! Toda vsak od navedenih proizvodov ima svojo paletu po-

HE CRYSTAL DAM - Litostroj v Ameriki

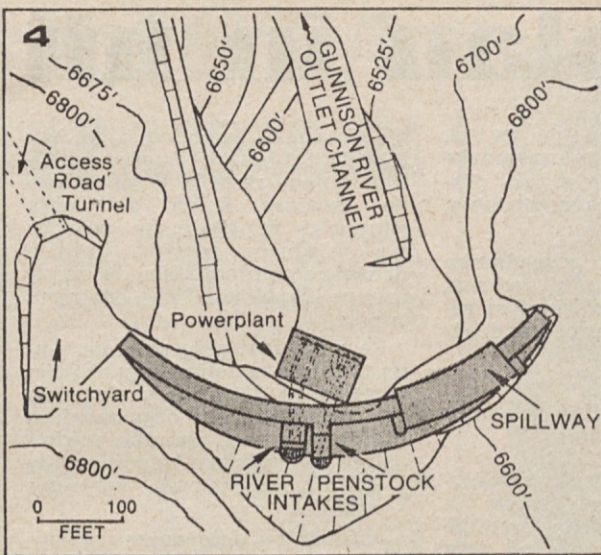
V Coloradu — zvezni državi srednjega zahoda že betonirajo temelje za prvo litostrojsko turbino v Združenih državah.

Crystal Dam, ki je bil prvotno zamišljen kot zemeljski jez, še počasi prerašča v ozki in strmih stenah kanjona reke Gunnison v dvojno območni jez, ki bo najtanjši na svetu. V tem pripravljalnem času je moral investitor Bureau of Reclamation (BuRec) iz Denverja skupno z gradbeno tvrdko iz Californije rešiti mnogo problemov, predvsem glede na omejen prostor, kjer gradbišče leži.

Na spremembo prvotne zamisli, da bi zgradili zemeljski jez, so vplivali tudi izredno visoki gradbeni stroški, pri čemer je najnižja ponudba preseгла za 10 milijonov dolarjev oceno investitorja, ki je cenil izgradnjo zemeljskega jez v letu 1971 na 21 milijonov dolarjev.

gradbišča pa so morali zgraditi na levi strani soteske novo cesto, ki je zadnjih 10 km izredno drzno trasirana. Prav stroški za dovoz materiala za zemeljski jez, ki bi ga izredno težko deponirali kje nižje ob reki, pa je bila največja postavka v vsaki ponudbi. Betonska izvedba jez u skupno s strojnico zahteva 11 krat manj gradbenega materiala.

Da bi si gradbenik olajšal delo, mora izvrtati levo in desno v strme stene kanjona 9 tunelov, pri čemer pa bodo samo dva uporabljali tudi kasneje. Eden je zgrajen kot diverzijski, drugi zgrajen pri vrhu jez u kot dohod v bodočo stikalnico. Po mnenju inspektorjev BuRec je vrtanje cenejše kot miniranje pol gore, poleg vsega pa ostane okolica več ali manj nedotaknjena.

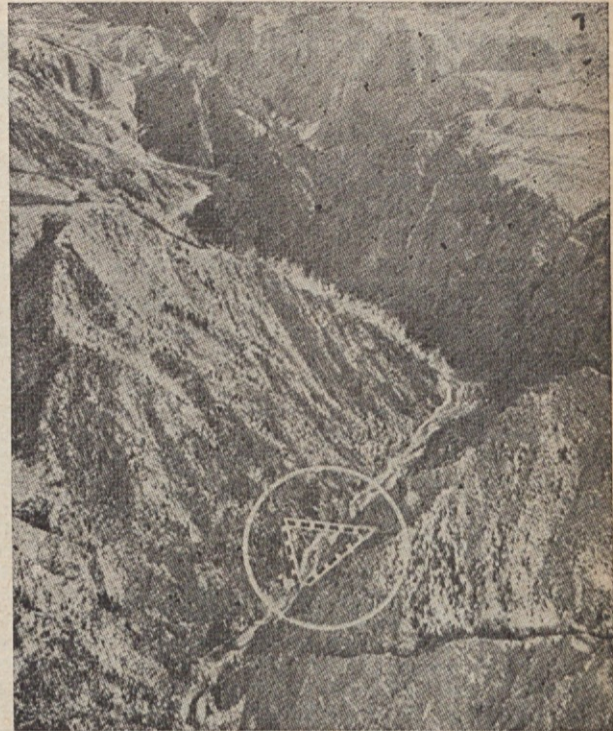

Jez v spektakularnem kanjonu reke Gunnison — Colorado

Konfiguracija zemljišča diktira izgradnjo ultratenkega dvojno obočnega jez u

Blue Mesa, instaliranih 208 MW moči, pri čemer pa bo Crystal Dam posebno skrbel za regularni tok reke Gunnison.

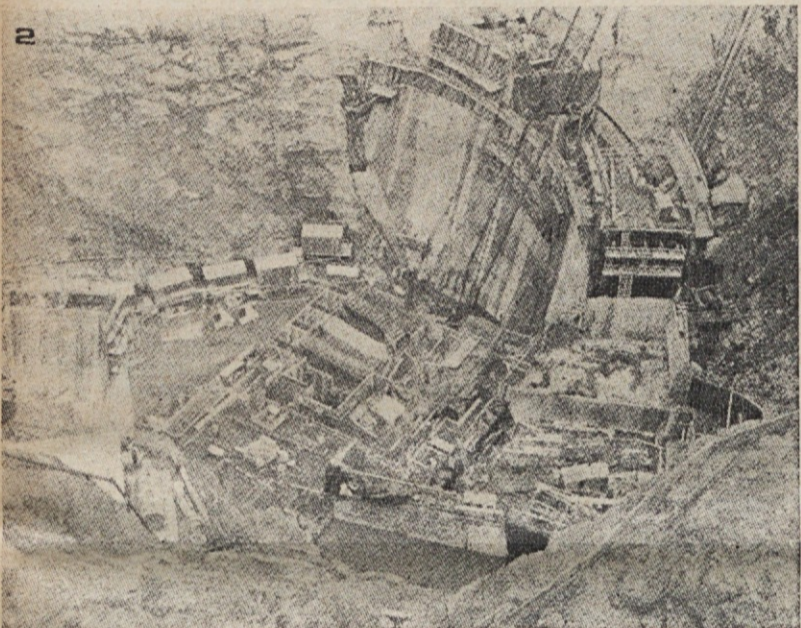
BuRec je za izgradnjo HE Crystal Dam razpisal že 4 tenderje. Gradbena dela na jez u in poglobitev struge izvaja I. F. Shea Co. Inc. Walnut, California. Turbinsko opremo bo dobavilo naše podjetje ter izvršilo tudi nadzor nad montažo ter spuščanje turbine v obratovanje. Montažo samo pa bo izvajala ameriška firma Wismer & Becker Contracting Engineers, Sacramento, California, s katero smo sklenili separatno pogodbo. Pred nekoliko meseci je bila razpisana tudi mednarodna licitacija za generator. Sodeloval je tudi Rade Končar, vendar ni uspel. Posel je dobila ameriška firma General Electric Company, ki ji bomo morali predhodno poslati našo turbinsko gred za spajanje v Colorado. Tudi 100 tonski žerjav imajo že naročen in

predvidevamo, da ga bomo že uporabili za montažo naše sesalne cevi. Čez nekaj mesecev pa bo BuRec razpisal licitacijo še za regulator in pripadajočo opremo, na kateri bomo verjetno prisotni tudi z našo ponudbo.

Iz vsega zapisanega vsekakor sledi, da investitor načrtno programira izvajanje posameznih del, nas pa obvezuje, da našo opremo dobavimo in zmontiramo v pogodbenem roku

Dipl. ing. F. Bahar

Crystal-Dam bo vključeval 28 MW turbinski agregat (sredina)

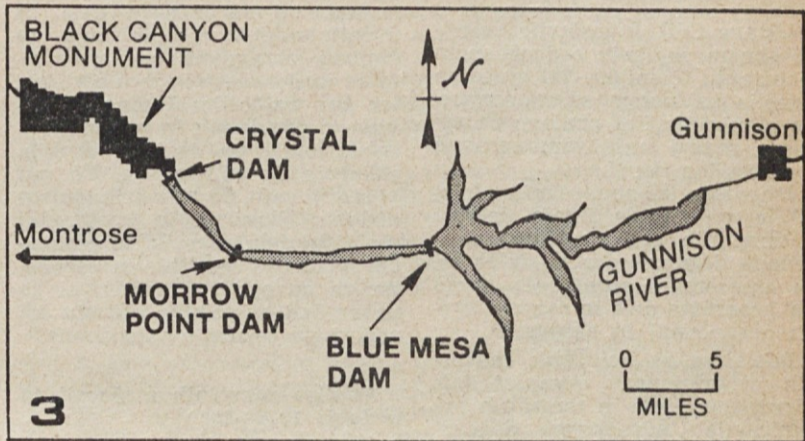
BuRec se je po vseh analizah in rekonstrukcijah odločil, da zgradi betonski jez, ki bo glede na odnos višine do širine najtanjši na svetu. Visok bo namreč 107 m, debelina vznožja 9,7 m, zgoraj pa 3,3 m. Tako rekonstruiran jez ne bo samo zmanjšal investicijskih stroškov za okroglo 7 milijonov dolarjev, temveč bo tudi olajšal delo samemu gradbeniku v ozki soteski. Poleg vsega pa bo takšen jez po mnenju strokovnjakov najmanj oskrnil romantično okolje.

Najbližja federalna cesta je od tu oddaljena 16 km, od tam do

Do novembra 1974 je gradbenik že zgradil tri od skupno sedmih pregrad do višine 33 metrov, vendar predvidevajo ustaviti nadaljnja dela zaradi izredno mrzle vode vse do spomladi letošnjega leta. Preliv bo zavzemal približno eno četrtino skupne dolžine jez u, ki bo znašala 206 m.

Predvidoma bosta jez u in strojnica za HE Crystal gotova do januarja 1977, in s tem bo dokončno zgrajen sistem Curecanti.

Skupno bo v treh centralah, in sicer Crystal, Morrow Point in

Crystal je regulacijski jez u za akumulacijski sistem Curecanti

Občni zbori sindikata

V soboto, 1. februarja 1975, so bili v delovni organizaciji Litostroj občni zbori osnovnih organizacij sindikata. Izčrpno so obravnavali vse točke dnevnega reda, ki je bil to pot zelo bogat.

Na zborih so poudarili, da je sindikat množična, neposredna in splošna politična organizacija delavcev, ki omogoča, da delavski razred in delovni ljudje — organizirani v zavestni politični akciji — krepimo svoj vpliv na družbeni razvoj in se usposabljammo za premagovanje protislovij v naši družbi. Pri tem je zlasti

pomembno naglasiti vlogo sindikatov v procesu nadaljnje graditve socialističnih samoupravnih odnosov in reševanju konkretnih življenjskih vprašanj delovnih ljudi v združenem delu. Zavedamo se, da družbenoekonomski in politični razvoj zahteva, da imajo delavci neposreden in odločujoč vpliv nad rezultati svojega

dela. Po sprejetju ustave SRS in SFRJ ter uveljavitvi delegatskega sistema moramo tudi z organiziranjem sindikalnega članstva omogočiti močnejši vpliv socialne baze na komunalno samoupravo. Skratka, napraviti moramo sindikat še učinkovitejši, kajti v obdobju smo, ko se naša revolucija stopnjuje, ko delavski razred z ustavo v roki bje bitko za samoosvoboditev na temelju svoje lastne neodtujljive neposredne oblasti nad rezultati svojega dela in nad svojim dohodkom.

Iz poročila o gospodarskem položaju podjetja smo izvedeli, da smo preteklo poslovno leto zaključili s primernim ostankom dohodka, kar precej sredstev pa smo namenili za modernizacijo, opremo in gradnjo stanovanj. Za letošnje leto pa lahko trdimo, da bo gospodarski položaj iz že znanih razlogov — naftna in gospodarska kriza po vsem svetu ter vsesplošna inflacija — še mnogo bolj zapleten kot sicer.

Na občnem zboru so govorili še o družbenem standardu in socialnih vprašanjih. Prav s temi problemi se je sindikalna organizacija v Litostroju najbolj ukvarjala, saj to je področje, na katerem smo vsi najbolj občutljivi in obenem področje, kjer se največkrat prične spori ali nesoglasja. Nadalje smo poslušali poročilo o stanovanjski problematiki, obveščanju, nagrajevanju, kulturni dejavnosti, ki se je letos le nekoliko prebudila, športu in rekreaciji ter o počitniški dejavnosti in izletništvu.

Na občnih zborih so sprejeli dva pomembna dokumenta, in sicer sporazum o ustanovitvi konference OOS TZ Litostroj ter sporazum o financiranju dela konference sindikata TZ Litostroj. Med drugim so izvolili nov izvršni odbor OOS ter delegate za konferenco sindikata Litostroj.

DELOVNI DOGOVOR

(Nadaljevanje s 1. str.)

siti litostrojski komunisti. Zato je tudi nujno, da okrepijo svoje članstvo iz vrst neposrednih proizvajalcev. Uspešnost delovanja pa naj zagotavlja nenehno preverjanje dela komunistov, kot to opravlja pričujoča konferenca.

Litostroj se je družbeno in gospodarsko stabiliziral, je poudaril Marko Kržišnik, dipl. inž., generalni direktor podjetja. Zmagujemo naloge in smo vsako leto boljši. Beležimo tudi politično stabilizacijo, ki kaže povečano število članov ZK in daje osnovo za nadaljevanje dela.

V zvezi z oblikovanjem TOZD smo slišali tudi nekaj kritik na račun številčnosti zaposlenih v največjih temeljnih organizacijah. Smo že na poti k nekaterim rešitvam in razmišljamo o delitvi individualne in maloserijske proizvodnje.

Združitev, ki kaže predvideno povečanje proizvodnje, pri nekaterih proizvodih celo za 100 %, je

pravilno zasnovana. Vendar se nam, širše gledano, misel še ni usmerila na strojogradnjo v celoti.

Na stabilizacijo smo gledali predvsem iz lastnih okvirov možnosti in zmožnosti. Pri tem pa smo zunanjemu svetu premalo pokazali, kaj delamo. Lasten razvoj nas obremenjuje pri dohodu in pomeni ceno, ki jo plačujemo zato, da nismo odvisni od drugih. Razvijamo nove tipe turbin, nove izvedbe hidravličnih stiskalnic, razvijamo nove vilicarje itd. Vsega tega nismo dovolj predstavili javnosti. Ko je danes v sredstvih javnega obveščanja govora o udeležbi našega gospodarstva v deželah tretjega sveta, ne bi smeli mimo nas, saj trenutno sodelujemo v vsaj petih deželah Afrike, Azije in Južne Amerike pri gradnji velikih energetskih objektov. Ne glede na priznanja pa imamo prijetno zadoščenje, ko se na velikih gradbiščih v svetu pri dobavljanju opreme srečujemo s firmami raz-

vitega sveta, ki opravljajo tam »le« gradbena dela.

Jože Novak iz Metalne Maribor je toplo pozdravil navzoče. Tudi v kolektivni Metalne se soočajo s podobnimi problemi. Prihodnost vseh nas pa je po njegovih besedah v ZPS.

Miloš Matas je konferenco nagovoril v imenu Zveze socialistične mladine Litostroja. Čeprav je bilo vključevanje mladine v vrste zveze komunistov uspešno, se moramo v bodoče zavzemati za znatnejše povečanje števila mladih v samoupravnih organih.

Miro Peček se je v svoji razpravi dotaknil pereglega problema inovacijskih dejavnosti. Mačehovsko obnašanje do tega vprašanja ima za posledico, da nas v svetu uvrščajo med zadnje. Na dejamo se, da bo razglasitev leta 1975 za leto inovacij pospešila to dejavnost. Ob konkretnih predlogih je prikazal neslutene možnosti, ki se nam v tovarni ponujajo pri prihrankih ob registraciji cele vrste inovacij. Ob tem

Družbeni plan in mi

Prihodnje leto se končuje srednjeročno plansko obdobje 1971-75. V preteklih letih je bila priprava za planiranje nekoliko zanemarljiva, zato moramo srednjeročni plan za obdobje 1976-80 pripraviti pravočasno, da bo lahko usklajen in sprejet še pred pričetkom obdobja, za katerega planiramo.

Pomembno vlogo v tem planiranju mora odigrati gospodarska zbornica, ki povezuje organizacije združenega dela v proizvodnem, blagovnem in denarnem prometu, da skupno in z dogovarjanjem rešujejo problem razvoja gospodarjenja in poslovanja v procesu družbene reprodukcije.

Zato je poleg izdelave razvojnih programov v TOZD in poleg usklajevanja teh planov v širših asociacijah (OZD, SOZD) izredno pomembna izdelava srednjeročnih planov in širših grupacij gospodarstva.

Izvršni svet skupščine SR Slovenije je sprejel gradivo zavoda SR Slovenije za gospodarsko planiranje kot program svoje dejavnosti pri pripravah družbenega plana SR Slovenije in kot okvirno podlago za najširšo mobilizacijo vseh nosilcev planiranja.

Zavod za planiranje SRS je pripravil metodo dela in postopek za usklajevanje razvojnih programov organizacij združenega dela v zbornicah ter aktivnost pri pripravljani družbenega plana za obdobje od 1976 do 1980 leta.

Ustava SFR Jugoslavije daje v posebnem poglavju o družbenem planiranju (členi 69-74) globalne temelje za sistem samoupravnega planiranja kot podlago za uspešen razvoj naše samoupravne socialistične družbe.

Izhodišče samoupravnih določil je v tem, da imajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela pravico in dolžnost, da samostojno spremljajo plane ter programe dela in razvoja svojih organizacij in skupnosti.

Iniciativa za določanje razvojnih programov v organizacijah združenega dela in temeljnih organizacijah združenega dela v njihovem sestavu mora izvirati iz dveh strani - tako od skupnih služb (kot plan za celotno organizacijo združenega dela), kot iz posamezne organizacije združenega dela - v skladu s samoupravnim sporazumom, ki ureja ta vprašanja - vendar tako, da je zagotovljena pravica delavcem, da v temeljnih organizacijah združenega dela odločajo o spremljanju teh planov in programov.

Čeprav ustava ne obravnava izrecno kontinuiranega planiranja, pa nas na takšno stalno obliko planiranja opozarjajo naše dosedanje izkušnje pa tudi izkušnje drugih dežel. Planiranje mora biti kontinuirano, kar pomeni, da je treba zlasti srednjeročne in dolgoročne plane razvoja sproti prilagajati novim okoliščinam ter jih po potrebi spreminjati glede na okoliščine, v katerih se ti plani izpolnjujejo. Končni cilj takih popravkov in prilagoditev planov glede na okoliščine domačega in tujega tržišča je v tem, da z uveljavljanjem novih ukrepov in akcij, pa tudi novih sredstev, vendarle zagotovimo realizacijo dogovorjenih temeljnih planskih ciljev. Temeljne naloge, si jih zainteresirani partnerji določijo s samoupravnimi sporazumi, ostanejo torej v veljavi tudi ob kontinuiranem planiranju. Ustava izrecno določa, da subjekt planiranja takšnih nalog ne morejo enostavno pretrgati ali spreminjati v obdobju, za katerega je sklenjen plan.

Najvažnejša pridobitev novega sistema samoupravnega planiranja je v tem, da se subjekt planiranja - čeprav samostojno planirajo in izbirajo proizvodno orientacijo ter določajo lasten razvojni program in plan - ne morejo izolirati od družbe, ampak morajo svoje razvojne koncepte obdelati in uskladiti z interesi partnerjev, s katerimi so povezani v procesu družbene reprodukcije.

Vsi nosilci planiranja, sporazumno z drugimi udeleženci planiranja pri določanju vsebine svojih planov iz skupno določene razvojne zasnove in iz enotnega jugoslovanskega tržišča.

Analiza realizacije tekočega srednjeročnega plana.

Realizacijo tekočega srednjeročnega plana analiziramo v okviru priprav novega srednjeročnega plana razvoja od leta 1987 do leta 1990 in sicer kot prvo fazo dela. Vsi nosilci in subjekti planiranja bodo pripravili analizo svojih tekočih planov, ki bo obsegala izpolnitev plana v času 1971-1974 in oceno izpolnitve plana za leto 1975. Ta analiza mora prikazati razlike, do katerih je prišlo med izvajanjem planskih nalog in ciljev, in ugotoviti vzroke, zakaj je prišlo do odstopanj.

Najvažnejši cilji analize o izvrševanju tekočega srednjeročnega plana, ki jo morajo proučiti in verificirati delavci temeljnih organizacij združenega dela in drugih subjektov planiranja, je čim bolj objektivna ocena rezultatov in dosežkov iz tega obdobja ter kar najbolj podrobne ugotovitve o problemih in težavah gospodarjenja, pa tudi o vzrokih, zakaj je do njih prišlo. To naj bi storili zato, da bi v prihodnjem obdobju planirali in spodbudili vse tiste dejavnike, ki so omogočili pozitivne rezultate in uspehe, ter se spopadli z vzroki, ki so povzročali zastoje v razvoju ali negativne težnje ter tendence.

Analiza razvojnih možnosti za obdobje 1976-1980

Naslednja faza dela bo analiza razvojnih možnosti za prihodnje srednjeročno plansko razdobje. To analizo bodo opravili nosilci planiranja, od temeljne organizacije združenega dela do sestavljene organizacije. V organizaciji združenega dela in v sestavljenih organizacijah združenega dela lahko pripravijo analize razvojnih možnosti tudi skupne službe, vendar morajo v vsakem primeru izhajati od temeljnih organizacij združenega dela in v skladu s samoupravnim sporazumom o postopku za sprejemanje planov, kajti v medsebojni odvisnosti in o sodelovanju, ki sta plod združevanja dela in sredstev, je treba zagotoviti optimalen posamičen in skupen razvoj subjektov planiranja. Delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela ne sme nihče vsiljevati razvojnih koncepcij, s katerimi se ne strinjajo. Ena od temeljev za analizo razvojnih možnosti je tudi poprejšnja analiza o izvrševanju dosedanjega srednjeročnega plana.

Pri izdelavi lastnih analiz razvojnih možnosti za obdobje 1976-1980 izhajajo temeljne organizacije združenega dela obvezno iz sprejetih konceptov skupne politike dolgoročnega razvoja Jugoslavije do 1985 leta. Svoje razvojne možnosti morajo prilagoditi osnovam skupne politike dolgoročnega in srednjeročnega razvoja Jugoslavije.

Določanje razvojnih konceptov

Na podlagi analize izvrševanja tekočega srednjeročnega plana in analize razvojnih možnosti izbirajo delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela in drugi nosilci planiranja svoje smeri razvoja in spremljajo svoje razvojne zasnove. Z izbiro razvojnih zasnove uveljavljajo temeljne organizacije združenega dela medsebojni vpliv, da bi zagotovile realizacijo nalog in teženj, ki izhajajo iz združenega dela in sredstev.

Temeljni organizaciji združenega dela ne moremo »v imenu višjih ciljev« dodeljevati nalog, ki naj jih izpolnjujejo, ampak

odloča vsaka temeljna organizacija samostojno o smereh in ciljnih svojega razvoja - pač glede na interese širših družbenih skupnosti in glede na potrebe po skladnem razvoju skupne družbene reprodukcije in zagotovitve jugoslovanskega enotnega tržišča.

Že v tej fazi pripravljani plana določajo temeljne organizacije združenega dela v organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela osnutke medsebojnih samoupravnih sporazumov o lastnih in skupnih razvojnih konceptih.

Sporodno z določanjem razvojnih konceptov temeljne organizacije združenega dela in drugih subjektov planiranja določajo tudi ukrepe in sredstva ter svoje in skupne cilje, ki naj omogočajo realizacijo tako določenih konceptov razvoja.

Vzpostavljane povezanosti v planiranju s poslovnimi partnerji zunaj organizacije združenega dela

Na podlagi tako ugotovljenih razvojnih konceptov obvešča vsaka temeljna organizacija združenega dela ter drugi nosilci planiranja o svojih odločitvah svoje partnerje, s katerimi imajo namen navezati stalne poslovne stike, pa tudi vse druge, od katerih je na kakršenkoli način odvisna realizacija razvojnih konceptov. Le-ti so zlasti večji dobavitelji energije, surovin in reprodukcijskih materialov; poslovne banke, ki naj bi s svojimi sredstvi sodelovale pri realizaciji sprejetih razvojnih projektov, pa tudi vsi pomembnejši uvozniki surovin in reprodukcijskih materialov. Če posamezne organizacije združenega dela in drugi nosilci planiranja v tej fazi ne kažejo interesov za sodelovanje, osnovna zbornica, v katero je vključen iniciator predlagane rešitve, obvesti o tem zbornico. Leta nato sproži ustavno družbene ukrepe.

Pred kratkim je naša delovna organizacija prejela dve lepi priznanji, in sicer: priznanje ob 25-letnici JUGOTURBINE in priznanje ob 25-letnici PRVE PETOLETKE

Že v tej fazi priprav se lahko zainteresirane organizacije združenega dela sporazumno dogovorijo o medsebojnih odnosih pri skupnih vlaganjih, o skupnih prizadevanjih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki jih načrtujejo samoupravni sporazumi.

Pogoji za uporabo predlaganega postopka za izdelavo in usklajevanje planov.

V temeljnih organizacijah združenega dela, organizacijah združenega dela in deloma tudi v sestavljenih organizacijah združenega dela in v poslovnih ter interesnih skupnostih je že dolgo zapostavljeno vprašanje reševanja in angažiranja strokovnih kadrov za delo pri planiranju.

Ker lahko načrtovana opravila pri pripravljani novega srednjeročnega plana opravijo le strokovnjaki, si morajo vsi nosilci planiranja kar najbolj prizadevati za zagotovitev takih kadrov. To je potrebno še toliko bolj, ker ne gre le za delo in opravila, ki so povezana s pripravljanim novega srednjeročnega plana, ampak predvsem zato, da bi

sistem permanentnega samoupravnega planiranja v prihodnje mnogo bolj uveljavili pri vseh gospodarskih subjektih. Zavod za planiranje SRS je izdal tudi terminski mrežni plan poteka oblikovanja družbenega plana. Planski biro v naši delovni organizaciji je že posredoval preko generalnega direktorja širšemu kolegiju temelje in načrt izdelave družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980. leta.

Najvažnejše pri pripravah je izpolnjevanje minimalnih kazalcev, ki so bili objavljeni v Uradnem listu SFRJ maja 1974 in so prirejeni za lastne potrebe TOZD, pa tudi potrebe organizacij, v katerih se le-te povezujejo.

Prednost minimalnih kazalcev je v tem, da so enotni, tako po vsebini, kot po načinu ugotavljanja.

Vrednotenje bo po stalnih cenah, tako da bo vpliv inflacije izključen.

Obrazci so pripravljani za mehanografsko obdelavo in bodo v vsakem trenutku lahko primerljivi med posameznimi TOZD, OZD in širšimi asociacijami.

Planski biro

RAZVITJE PRAPORA

Ob praznovanju dneva JLA, 22. decembra, so rezervni vojaški oficirji naše občine 19. decembra 1974 slavnostno proslavili dva pomembna dogodka:

- Razvitje prapora
- Sprejem novega »Statutarnega sklepa občinske organizacije ZVRS«.

Na ta dogodek so se temeljito in vsestransko pripravili že v začetku meseca novembra 1974. Občinski odbor ZVRS je za prispevek za prapor zaposlil nekaj pomembnejših delovnih organizacij v Šiški, krajevni odbori organizacij ZVRS pa so na svojih sejah proučili »Statutarni sklep« in dali nekaj pripomb.

Delovna organizacija Titovih zavodov Litostroj je imela čast, da postane pokrovitelj prapora. Naj poudarimo, da ni le naključje, da so podelili Litostroju to čast, saj je v njem zaposlenih največ rezervnih vojaških starešin na območju občine. Litostroj je ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi v tujini znan kot pomemben proizvajalec energetskih objektov, investicijske opreme in drugih izdelkov. Njegove proizvode najdemo na vseh koncih sveta, še posebno v deželah Afrike in Azije, kjer prispevajo k blagostanju tamkajšnjih ljudi.

V imenu sindikalne organizacije, drugih družbenopolitičnih

organizacij, v imenu delovnega človeka Litostroja, je tov. Karol Gornik, predsednik CDS Litostroj, v najbolj slavnostnem trenutku razvil prapor organizacije ZVRS in ga izročil predsedniku občinskega odbora tov. Vinku Hrbarju. Tov. Gornik je ob razvitju prapora poudaril, da naj leta služi nadaljnji krepitvi organizacije ZVRS ter naj povezuje družbenopolitične organizacije občine, delovne ljudi, pri nadaljnji krepitvi splošnega ljudskega odpora. Organizaciji ZVRS je zavel uspehe pri urejanju svojih članov in prenašanju svetlih tradicij NOB na mlajše generacije našega rodu, a še posebno na mlajše rezervne vojaške starešine.

Po svečanosti so zaslužni člani Zveze rezervnih vojaških starešin, ki že več let nesebično in požrtvovalno delajo v tej organizaciji, prejeli plakete in priznanja. Med odlikovanimi so bili tudi člani litostrojske delovne organizacije:

Ivan Babič, ki je prejel srebrno plaketo ZVRS

Marjan Korupoljšek - bronasto plaketo ZVRS

Marjan Huč - priznanje ZVRS

Pavle Peteh - priznanje ZVRS

Franc Vrenk - priznanje ZVRS

S proslave so poslali pozdravni telegram našemu legendarnemu vodji in vrhovnemu poveljniku oboroženih sil SFRJ tov. Titu s čestitkami ob dnevu JLA. S tem smo se rezervne vojaške starešine pridružili čestitkam naših vojakov in njihovih starešin.

Po svečanosti je bilo tovariško srečanje.

Prapor ZVRS v rokah predsednika združenja (J. Žlebnik)

SINDIKALNA LISTA

Delo je 16. januarja 1975 objavilo sindikalno listo SRS. Prepričani smo, da razpredelnica vsebuje mnogo dragocenih in pomembnih podatkov, ki bodo naše bralce, člane delovne organizacije Litostroj in njihove svojce, zelo zanimali, zato smo se odločili, da bomo listo, čeprav je zelo obširna, ponatisnili v celoti.

Slovenska sindikalna lista za letošnje leto predstavlja skupen dogovor organizacij in organov sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije. V njej so stališča o tistih vprašanjih, za katera je, po mnenju sindikatov, potrebno doseči usklajeno urejanje v ustreznih samoupravnih sporazumih, internih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter družbenih dogovorih. Iz nje na tem mestu povzemamo le tista določila, ki v zneskih določajo sprejeto ravnen v delitvi osebnih in drugih dohodkov, povračil, dodatkov, priznavaln in odškodnin.

1. Najnižji osebni dohodek (je tudi izhodišče za vrednotenje rezultatov najbolj enostavnega dela)	mora znašati najmanj 60 % povprečnega mesečnega OD na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu
2. Najvišji osebni dohodek	nima absolutne zgornje meje za merljivo delo; določijo ga udeleženci v samoupravnih sporazumih
3. OD in življenjski stroški	do aprila 1975 konkretizirajo sindikati načela in merila za valorizacijo OD
4. Osebni dohodki pripravnikov:	Akontacija OD:
— s srednješolsko izobrazbo	največ 70 % povpr. OD
— z višjo izobrazbo	največ 90 % povpr. OD
— z visoko izobrazbo (stimulacija možna do 20 %)	največ 105 % povpr. OD na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu
5. Nadurno delo	dodatek v višini 50 % dosežene akontacije OD za redni delovni čas (ali obr. osnove)
6. Nočno delo (od 22. do 6. ure)	dodatek v višini najmanj 30 in največ 50 % dosežene akontacije OD za redni delovni čas (obr. osn.)
7. Delo na dan nedelje	dodatek od 35 do 50 % dosežene akontacije OD za redni del. čas (obr. osn.)
8. Delo na dan praznika	poleg zakonsko določenega nadomestila in akontacije OD zaradi dela na ta dan se dodatek v višini 50 % dosežene akontacije OD za redni delovni čas (obr. osn.)
9. Deljen delovni čas	dodatek znaša največ 300 din (bruto) mesečno, če traja prekinitev delovnega časa 1 uro in največ 600 din (bruto), če traja ta prekinitev 2 uri ali več
10. Nadomestilo OD za čas bolezni	znesek nadomestila OD za čas bolezni do 30 dni ne sme biti nižji od 90 % mesečnega neto OD
11. Nagrajevanje za minulo delo — vrednotenje delovne dobe:	(lista vsebuje načela in merila za vrednotenje)
DELOVNA DOBA:	NAJVIŠJI % MESEC. OD:
nad 1 do 5 let	1
nad 5 do 10 let	2
nad 10 do 15 let	4
nad 15 do 20 let	6
nad 20 do 25 let	8
nad 25 do 30 let	10
nad 30 let	12
12. Ovrednotenje stalnosti: dodatek za stalnost	ne sme presegati 5 % OD
13. Dnevnice in stroški prenočevanja	dnevnica znaša za čas odsotnosti dnevnica znaša za čas odsotnosti
8 do 12 ur	največ 90 din
več kot 12 ur	140 din
Stroški prenočevanja na podlagi računa	največ do 160 din
prenočevanje brez računa	največ do 70 din
14. Dnevnice za službena potovanja v tujino	po zakonu in predpisih za upravne organe SRS
15. Kilometrini za prevoz z osebnim avtomobilom na službeni poti	1,50 din za prevoženi km (pavšala ni)
16. Terenski dodatek (se izključuje z dnevnico)	znaša največ 65 din na dan. (Če prenočišča in organizirane prehrane na terenu ni, pripada delavcem redna dnevnica in povračilo stroškov prenočevanja)

17. Nadomestilo za ločeno življenje (se izključuje s terenskimi dodatki)	mesečno največ do 1200 din
18. Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela	upravičenec do povračila mora sam plačati najmanj 30 din, kjer ni možnosti prevoza z javnimi prometnimi sredstvi, se priznajo stroški do največ 0,50 din za km
19. Povračilo selitvenih stroškov	povračilo v višini dejanskih stroškov po predloženih računih in komisijko ugotovljenih upravičenih stroških
20. Regres za prehrano med delom:	
— v primeru organizirane družbene prehrane	do največ 200 din
— v primeru, da ni tako organizirane prehrane	do največ 100 din
Regres za prehrano se ne sme izplačati v gotovini. Vrednostni boni morajo biti po veljavnosti omejeni na tekoči mesec.	
21. Odškodnine izumiteljem, racionalizatorjem in novatorjem	v samoupravnih aktih določiti pogoje, merila in spodbude za nagrajevanje
22. Izplačila po pogodbah o delu (del. organizacije so dolžne obvestiti del. organizacijo, v kateri je delavec za delo po pogodbi redno zaposlen o višini in namenu izplačila)	delavski sveti TOZD morajo poimensko ob zaključnih ali periodičnih obračunih obravnati upravičenost sklenjenih pogodb
23. Nagrade učencev v gospodarstvu	
— za 1. letnik	najmanj 600 din
— za 2. letnik	najmanj 700 din
— za 3. letnik	najmanj 850 din
V času teoretičnega pouka prejemajo učenci v gospodarstvu štipendije in nagrade na osnovi samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov in zgoraj določene nagrade.	
24. Nagrade dijakov in študentov na praksi (ne izključujejo štipendij za šolanje)	ne smejo biti nižje od 600 din mesečno in ne višje od najnižjega mesečnega OD po sindikalni listi
25. Namenska sredstva za stanovanjsko gradnjo	ne manj kot znaša 6 % bruto OD
26. Izobraževanje	namenski znesek mora znašati najmanj 1,5 % od OD (bruto)
27. Regres za letni dopust	najmanj 900 in največ 1100 din na zaposlenega
28. Odpravnina (ob odhodu v pokoj)	najmanj 2 in največ 3 povprečne mesečne OD na zaposlenega v SRS, v preteklem letu
29. Nagrada ob delovnih jubilejih:	
— za 10 let delovne dobe	2300 din
— za 20 let delovne dobe	3450 din
— za 30 let delovne dobe	4600 din
30. Solidarnostne pomoči	
— pomoč družini delavca, ki je umrl zaradi nezgode pri delu	1 pogrebni stroški
— ob smrti v ožji družini in v primeru daljše bolezni delavca	1 povprečni neto meseč. OD v del. organizaciji
Enkratne pomoči v primeru elementarnih nesreč požarov; enkratne letne obdaritve upokojenecv, ob nastanku invalidnostne pomoči.	

BIL JE

ČLOVEK DEJANJ

NEIZPROSNO IN KRUTO JE STOPILA SMRT MED NAS

Ko smo tisti ponedeljek prihajali v tovarno, da znova, kot že tolikokrat prej, prevzamemo nase težo dneva in njegove naloge, je črna slutnja, ki je že nekaj dni glodala v srcih, z žalostno vestjo dobila svoje potrdilo — naš sodelavec in prijatelj ing. Živo Čuček se nam ne bo več pridružil. Za vedno se je poslovil od nas.

V tem trenutku nam romajo misli nazaj na skupaj prehojeno pot. Oživilja spomin na čas, ko je naše podjetje bilo še v povojih in ko smo se zagnani in polni optimizma vključevali v litostrojski kolektiv.

Življenjska pot je ing. Čučka takoj po diplomi privedla leta 1949 kot mladega strojnega inženirja v tovarno. Tej svoji odločitvi je ostal zvest vse življenje.

Danes si težko znova priključimo v spomin takratne razmere. Imeli smo mlado tovarno, zasnovano, da postane veliko podjetje. Zrasla v okviru majhnega naroda, brez izkušenj in tradicije si je utirala pot v svet. Pot sta ji lahko utirala samo mladostni zagon in volja do dela. Ing. Čuček se je tem nalogam posvetil z vso predanostjo. Po kratkem obdobju dela v projektivnem biroju je leta 1953 prevzel predstavništvo v Pakistanu. To je bilo obdobje, ko se je z vso težo postavljala pred naš kolektiv zahteva: prodreti in uveljaviti se v tujini. Za tako nalogo je bil sposoben samo človek velikega poguma, volje in vere v uspeh. Ing. Čuček je v težkih prilikah in ostrih konkurenci opravil pionirsko nalogo. Z njegovim sodelovanjem so stekle v Pakistanu litostrojske turbine na centralah Chichoki Mallian in Gujranwala — naše turbine v tujini.

Leta 1962 se je ing. Čuček vrnil iz Pakistana. Zbrane izkušnje, strokovne in osebne kvalitete so ga usposabljevale za delo na enem najodgovornejših področjih v podjetju — na komercialnem področju. Zavzemal je vidna in zahtevna delovna mesta. Bil je dolga leta komercialni direktor in nazadnje pomočnik gen. direktorja za komercialna vprašanja.

Njegova agilnost je bila povsod prisotna. Zavzeto je snoval in iskal nove prijeme, ki naj bi učvrščali in širili osnovo podjetja. Presenečal nas je z ostrino svojih analiz in smernicami, ki jih je nakazoval. V svojih zahtevah in stališčih je bil odločen. Na žalost ga je že kmalu začela hromiti bolezen. Ni ji hotel popuščati. Bil je ves čas veder in niti najožji sodelavci nismo slutili, da je tako resno.

Veliko bi nam lahko še dajal iz svojih izkušenj in znanja. Toda nit življenja se je pretrgala. Star komaj 50 let nas je za vedno zapustil. Z ing. Čučkom odhaja od nas odlični strokovnjak, z njim izgubljamoo dobrega kolega in prijatelja. Odslej ne bomo več sedeli skupaj za sejno mizo, pogrešali bomo njegovih prodornih analiz in ocen in ne bo nas več vzpodbujala njegova kritična beseda. Z njim izgubljamoo enega izmed pionirjev Litostroja, strokovnjaka, ki je vso svojo strokovnost vse življenje posvetil našemu podjetju.

Sindikata in varstvo pri delu

Sindikata je ena najbolj množičnih družbenopolitičnih organizacij delovnih ljudi. Pri organizaciji in uveljavljanju varstva pri delu ima sindikata zelo pomembno vlogo. Vedeti moramo, da je osnovna organizacija temeljna oblika združevanja članov sindikata, če je v organizaciji združenega dela več osnovnih organizacij, se le-te združujejo v konferenco osnovnih organizacij.

Naloge sindikata v zvezi z izvajanjem in pospeševanjem varstva pri delu so predvsem da:

- razpravlja o vseh aktualnih vprašanjih varstva pri delu v organizaciji ter o dejavnosti članov sindikata v samoupravnih organih in na delovnih mestih v zvezi z varstvom pri delu,
- v skladu s svojimi pravili in statutom organizacije oblikuje in uresničuje svojo vlogo kot dejavnik samoupravljanja na področju varstva pri delu,
- spremlja in obravnava probleme, ki nastajajo v organizaciji s kršitvijo samoupravnih pravic in delovnih dolžnosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu,
- ustvarja možnosti za večji vpliv delavcev pri oblikovanju samoupravne politike v organizaciji, da bi tako kar največ članov samoupravno sodelovalo tudi na področju varstva pri delu,

— daje konkretne pobude za usposabljanje članov in za organiziranje najrazličnejših oblik splošnega in dopolnilnega izobraževanja iz varstva pri delu,

— daje pobude in konkretne predloge za izpopolnjevanje sistema varstva pri delu ter spremlja in analizira poškodbe pri de-

lu ter daje predloge za konkretne rešitve.

Delo sindikata na področju varstva pri delu je, kakor vidimo, široko zasnovano, zato tudi od članov sindikata lahko zahtevamo in pričakujemo vso pomoč na omenjenem področju.

ing. Ivan Šavor

Tov. Vladimir Birsa iz Gostola, predsednik DS ZPS, in gen. direktor Litostroja dipl. inž. Marko Kržišnik kot predsednik kolektivnega poslovnega odbora ZPS, sta dne 29. januarja 1975 podpisala statut združenih podjetij strojegradnje (Foto J. J.)

V Skofji Loki je bil v dneh 19., 20. in 21. decembra lani po sklepu predsedstva ZPS seminar za sindikalne delavce. Na seminarju so obravnavali vso dejavnost sindikata v okviru članstva ZPS in široko življenjsko in delovno problematiko, ki se pojavlja v delovanju sindikata. Seminar je prinesel marsikaj novega, prišlo pa je tudi do široke izmenjave mnenj med sindikalnimi delavci.

Spremljanje nalog

Delo mladinske organizacije se ne bi smelo končati le z dobro pripravljeno in izvedeno konferenco, temveč bi morala biti takšna konferenca pobuda za nadaljnje poglobljeno in bolj razvejano dejavnost mladine. Zavedati se moramo, da mladinska organizacija ni samo organizacija mladih, ki bi se s politično dejavnostjo ukvarjali samo za zabavo ali kot temu izrazu v zadnjem času pravimo, da bi samo organizirano preživljala prosti čas.

Mladi, posebej pa še mladi v delovnih organizacijah oziroma v TOZD, imajo širše zastavljene naloge, naloge, ki izhajajo iz ustave, saj so tudi oni del delavskega razreda, lahko celo trdimo, najrevolucionarnejši del. Zato mora biti delovanje mlade generacije v našem podjetju usmerjeno predvsem v poglobljanje družbenoekonomskih odnosov na podlagi nove ustave, v vsakodnevno spreminjanje teh odnosov tako, da bo delavec zavestno in resnično razpolagal z dohodkom in ostankom dohodka. Pri tem mladi ugotavljamo, da so nekateri zbori delavcev preveč množični, zato je potrebno poiskati primernejšo obliko teh zborov. Mladinci predlagajo, da bi bile primerne oblike takšnega delovanja samoupravne skupine, kjer bi lahko prišel do izraza vsak delavec s svojim mnenjem in na katerih bi lahko razčistili marsikatero nejasno vprašanje.

V svojih sklepih predlagajo, da bi vse družbenopolitične organizacije v sodelovanju s samoupravnimi organi izdelale objektivno analizo, iz katere bi bilo razvidno, do kakšne višine so se razvili družbenoekonomski odnosi, ter da te organizacije in organi na podlagi analize izdelajo tudi napotke za nadaljnji razvoj teh odnosov. Le s stal-

nim preverjanjem izpolnjenih nalog lahko ugotovimo, kje smo in kaj je potrebno narediti vnaprej.

Za zainteresirani smo tudi za povečanje produktivnosti, izboljševanje delovne discipline tako v neposredni proizvodnji kakor tudi v strokovnih službah. Sprejete dogovorjene naloge je potrebno pravočasno izvrševati, zato moramo zaostri odgovornost. Tiste delavce, ki si na delovnih mestih prizadevajo in dosegajo dobre delovne rezultate, je potrebno stimulirati in še nadalje spodbujati pri njihovem delu.

Iz razprav na konferenci lahko razberemo, da je storilnost v upadanju. Komisija za sklepe je bila mnenja, da morajo strokovne službe poiskati vzroke tega upadanja, ter podati predloge za izboljšanje storilnosti. Pri tem se ne smemo izgovarjati, da je to splošen jugoslovanski pojav in držati križem roke. Zavedati se moramo, da smo del družbe in da smo družbi tudi odgovorni. Zato se ne smemo neodgovorno vesti v smislu »brigo moja, predi na drugoga«. Pri delu je potrebno vedno in sproti odpravljati nepravilnosti ter iskati boljše rešitve.

Minilo je pol leta od izvolitve delegatov v zbor združenega

dela, sedaj pa so za nami tudi volitve v samoupravne interesne skupnosti. Lahko ugotovimo, da delegatski sistem še ni pričel delovati tako, kot je zapisan v ustavi. Opažamo, da delegati ne zastopajo tistih okolij, iz katerih izhajajo, temveč da marsikje še vedno delajo po lastni presoji. Ob tej priložnosti naj omenimo samoupravno delavsko kontrolo, ki še ni polno zaživela. Ugotavljamo tudi, da za delegate in organe samoupravne delavske kontrole ni bil organiziran niti en seminar, torej lahko rečemo, da svojega dela sploh ne pozna. Zato je potrebno izdelati programe izobraževanja in jih tudi realizirati.

Mladim je potrebno pomagati, da si pridobijo manjkajoče strokovno znanje, zato moramo analizirati kvalifikacijsko strukturo mladih in jim pomagati pri pridobivanju manjkajočega znanja.

Z načrtno kadrovske politiko in s spremljanjem dela mladih je potrebno, da se pripravimo na volitve v sindikalno organizacijo in v organe samoupravljanja. Zavedati se moramo, da morajo biti organi samoupravljanja odraz strukture zaposlenih, vendar pa moramo pri tem kandidirati le najboljše delavce. Prav tako se moramo vsi zavzemati, da so na vodilnih in vodstvenih delovnih mestih le strokovno usposobljeni in osveščeni ljudje.

Osnovne organizacije ZSMS naj v svojih vrstah poiščejo osveščene člane ter jih na podlagi njihovega aktivnega delovanja predlagajo za sprejem v ZK. Mladinska organizacija mora postati kadrovska baza ZK. Vendar je potrebno te mlade komuniste pred sprejemom kakor tudi po sprejemu v ZK izobraževati in jim razširjati obzorje njihovega znanja. Če ne bomo v zadostni meri poskrbeli za aktivno vključevanje slehernega mladega komuniste v delovanje vseh organov in organizacij, ga bomo prej ali slej izgubili, postal bo pasiven in le s težavo ga bomo pridobili nazaj za aktivno delovanje. Izboljšanje samoupravljanja lahko pričakujemo le takrat, ko bodo pota obveščanja skladna potem delegatskih razmerij, to se pravi, ko bo sleherni delavec dobil pravočasno kratko in jedrnat informacijo. Delegati bodo morali iskati mnenja in predloge v delovni bazi ter na podlagi letih oblikovati svoja stališča in sklepe. Takšnemu načinu dela bodo lahko v veliki meri pomagale morebitne samoupravne skupine, kakor tudi informativni center, ki ga ustanovljamo.

ZAHVALA

Ob smrti moje mame se lepo zahvaljujem tovarišem žerjavovodjem TOZD FI, enako tudi delavcem iz montaže dieselskih motorjev za izkazano pomoč, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

Marija Podreberšek

OJ TA VOJAŠKI BOBEN

Delavcem v TOZD-FI sporočamo, da se nam je oglasil Anton Hočevar, ki je vojak v Puli. Takole pravi v svojem sporočilu:

Sem vojak in malo drugače je kot doma, posebnih težav pa nimam. Pozdravljam vse sodelavce v TOZD FI in želim srečno novo leto 1975.

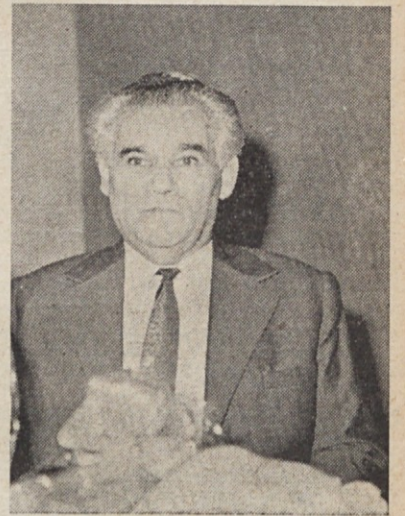
Anton Hočevar je bil zaposlen pri izdaji specialnega orodja in se ga vsi spominjamo kot dobrega sodelavca.

Želi tudi prejemati naš časopis in prejemal ga bo.

Odšla sta v pokoj

Ob koncu leta 1974 je odšla v pokoj inž. Marija Skopal, vodja poslovalnice potrošnega materiala v NB. V Litostroju je bila dobrih dvaindvajset let.

V pokoj je 30. 11. 1974 odšel Metod Erpič, monter pri turbinah. V Litostroju je delal 25 let in štiri mesece.

Dolgoletnima sodelavcema želimo še mnogo lepih in prijetnih let.

Iz kulturne kronike

Ze ob koncu lanskega leta smo zabeležili v naši kulturni kroniki prav lepo doživetje. Komisija za kulturo in prosveto v okviru sindikata Litostroj je dne 3. 12. 1974 po dolgih letih zatišja le predramila skrite talente petja iz vrst delavcev. Ustanovljen je pevski zbor, ki ga vodi tov. Andrej Rupnik z veliko požrtvovalnostjo in lahko upamo, da bomo kmalu slišali pesmi iz našega domačega loga. Po dosedanjih obetanjih in prizadevanju bomo slišali prvo petje našega zbora na Dan žena, v petek, 8. marca t. l., če pa bo to prosta sobota, bodo prepevali en dan prej.

Slika prikazuje člane pevskega zbora Litostroj, kakršen je bil na dan svoje ustanovitve. Pri od leve je pevovodja Andrej Rupnik iz Ljubljane.

Poškodbe v decembru

V mesecu decembru smo v naši organizaciji združenega dela imeli 37 poškodb, od tega 1 na poti iz službe.

Zaradi poškodb smo izgubili 729 delovnih dni.

V TOZD PI — livarni sive litine so imeli 7 poškodb in so izgubili 159 delovnih dni, v livarni jeklo litine so imeli 11 poškodb in so izgubili 130 delovnih dni, v pločevinarni so imeli 2 poškodbi in so izgubili 68 delovnih dni; v TOZD FI so imeli 11 poškodb in so izgubili 147 delovnih dni; v TOZD IVET so imeli 3 poškodbe in 112 izgubljenih delovnih dni; v TOZD LINT, ZSE, ICL so imeli 1 poškodbo in 59 izgubljenih delovnih dni in v DS SSP so imeli 2 poškodbi in so izgubili 54 delovnih dni.

Glavo si je poškodovalo 11 delavcev, oči 11, telo 1, prste rok 9, ostali del roke 1, noge pa si je poškodovalo 10 delavcev.

Največ poškodb je bilo v ponedeljek 13, sledijo v torek 8, v četrtek in petek 5, ter v sredo in soboto 3 poškodbe.

V mesecu decembru smo imeli 13 poškodb manj kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

Da se ne bi maščevalo

Ze pred leti so samoupravni organi naše delovne organizacije sprejeli požarnovarnostni pravilnik. V pravilniku je lepo in točno napisano, kaj morajo posamezni organi in službe narediti, da ne bi prišlo do požarov in drugih nesreč na delovnih mestih.

Naj ob tej priložnosti citiramo tudi člen 26, ki natančno določa prepoved uporabe električnih kühlnikov in drugih grelnih teles z odprto žarilno nitjo.

Člani požarnovarnostne službe našega podjetja, ki opravljajo gasilsko preventivo po obratih, stalno opozarjajo posamezne odgovorne delavce na to, da v podjetju določil gasilske preventive ne upoštevajo in da skoraj vsak dan kršijo predpise požarnovarnostnega pravilnika. Prav tako je vse kritike vredno dejstvo, da so vodstva TOZD in druge odgovorne osebe po obratih pri izvajanju gasilske preventive vse premalo odločna.

Gasilska služba podjetja mora pri svojih rednih in izrednih kontrolah večkrat zaseči električne kühlnike in druge grelne naprave, ki niso montirane po predpisih požarno-varnostne službe, niti ne po navodilih inšpektorja UJV. Gasilska služba in drugi organi zavarovanja ugotavljajo, da delavci-uslužbenci uporabljajo po pisarnah, skladiščih, arhivih in drugih prostorih taka grelna telesa, ki lahko povzročijo ne samo požar, temveč predstavljajo tudi smrtno nevarnost za tistega, ki jih uporablja. Uprava podjetja je pred časom obljubila, da se bodo te nevarne razmere spremenile, ko bodo po obratih postavili avtomate za kuhanje kave in drugih pijač. Avtomati so že

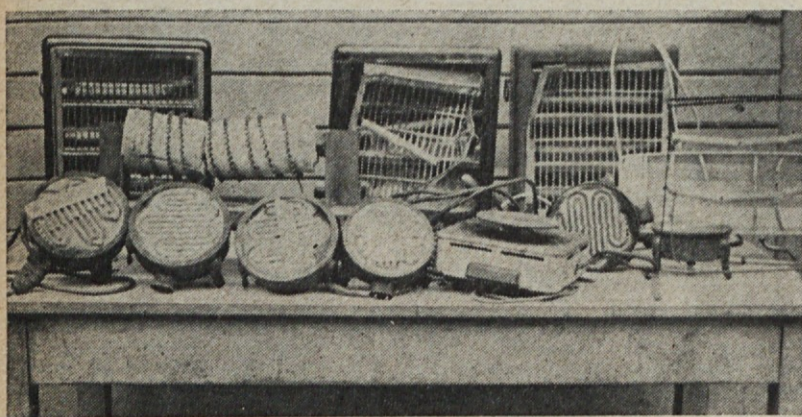
zdavnaj postavljeni, kühlnikov in drugih grelnih teles pa je iz dneva v dan več. Po naši evidenci je v podjetju preko 250 kühlnikov.

Sprašujemo se, kdo bo odgovarjal, če pride do požara ali druge nesreče in bodo organi UJV ugotovili, da je vzrok prav kühlnik. Ali bodo v tem primeru krivi gasilci ali vodstvo zavarovanja, ki že več let opozarja na skrajno malomarni odnos do izvajanja požarnovarnostne preventive po obratih.

Naj ob koncu omenimo še samoupravne organe podjetja, ki naj bi po svojih močeh prispevali k temu, da bi vsi Litostrojčani upoštevali določila gasilske preventive.

ZAHVALA

Edo Ostanek, upokojenec iz metalurških obratov, se zahvaljujem sindikalni organizaciji za darilo ter tovarišema Kočarju in Saporju za obisk na domu ob novoletnih praznikih, kolektivu pa želim mnogo zdravja, sreče ter delovnih uspehov v letu 1975.

Zaseženi kühlniki in grelna telesa

Odmera starostne pokojnine

V zadnjem času se vse pogosteje postavljajo vprašanja, kako se oblikuje pokojninska osnova za izračun starostne pokojnine. V pomoč in orientacijo podajam spodnje pojasnilo, pri čemer navajam, da sem upoštevala sedaj veljavne predpise s tega področja.

Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove. Pokojninska osnova pa se izračuna na osnovi povprečnega osebnega dohodka, ki ga je zavarovanec dobil za svoje tekoče in minulo delo v zadnjih desetih letih zavarovanja pred uveljavitvijo pravice do starostne pokojnine. Z zakonom je predvideno, da se pri oblikovanju pokojninske osnove vzamejo osebni dohodki doseženi od 1. januarja 1966 dalje, tako da bo desetletno obdobje doseženo do 31. decembra 1975. Po letu 1975 bodo zavarovanci lahko izbirali desetletno obdobje, vendar le obdobja po 1. 1. 1966. Pri izračunu pokojninske osnove se osebni dohodki, doseženi v prejšnjih letih, valorizirajo (preračunajo) tako, da ustrezajo gibanju poprečja osebnih dohodkov na območju skupnosti. Količnike za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let določi skupnost v začetku vsakega koledarskega leta in so enotni za vse osebne dohodke ne glede na višino in za vse območje skupnosti. S tem se osebni dohodek iz preteklih obdobij oziroma njegova realna vrednost približa osebnim dohodkom v letu pred uveljavitvijo pravic do starostne pokojnine. Tako za primer navajamo valorizacijski količnik (ki velja do 30. 6. 1975), s katerim se osebni dohodek, dosežen v letu 1966, valorizira s količnikom 272, v letu 1967 s količnikom 246,3, itd.

Za izračun pokojninske osnove se šteje osebni dohodek, ki ga je za delovne uspehe, dosežene z delom v polnem delovnem času, dobil zavarovanec za svoje tekoče in minulo delo po osnovah in merilih, ki jih organizacija določi v svojem splošnem aktu o delitvi osebnih dohodkov. V pokojninsko osnovo se všteta tudi osebni dohodek, ki ga je zavarovanec dobil za delo v času, ko je bil po zakonu dolžan delati dalj kot poln delovni čas in za delo z nepopolnim delovnim časom. V osebni dohodek za izračun pokojninske osnove se všteta tudi nadomestila osebnega dohodka iz invalidskega zavarovanja in nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju ter po predpisih o delovnih razmerjih. Tako se v osebni dohodek za izračun pokojninske osnove všteta tudi nadomestilo za čas bolniškega staleža, pri invalidih II. in III. kategorije invalidnosti tudi nadomestilo, ki ga prejema od Skupnosti pokojninskega zavarovanja zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu in udeležencev NOV tudi borčevski dodatek.

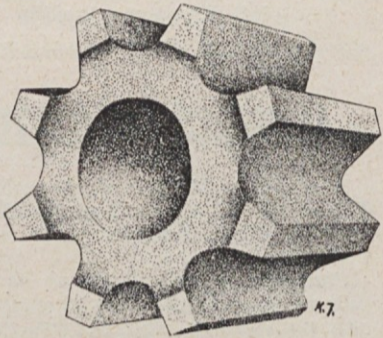
V izračun pokojninske osnove pa se ne všteta:

— zneski, ki jih je delavec prejel kot osebni dohodek, ki pa jih ni dosegel po osnovah in merilih, določenih za redno delo;

— posamične nagrade dela, ki jih je delavec opravil izven okvira svojega rednega dela (npr. dopolnilno delo, izpitni honorarji, honorarji za predavanja izven redne zaposlitve in podobno), kakor tudi nagrade za dolgoletno delo, redno prihajanje oziroma neizostajanje z dela in pod., čeprav so po splošnem aktu organizacije osnove za delitev osebnega dohodka;

— prejemki, ki pomenijo povračilo stroškov (dnevnice, kilometrine, terenski dodatek, dodatek za ločeno življenje, regres za dopust, odpravnina ob upokojitvi, itd.).

Ker se v zvezi z vštevanjem stalnostnega dodatka v osebni dohodek za določanje pokojninske osnove postavljajo vprašanja najpogosteje, poudarjam, da je dodatek za stalnost sestavni del osebnega dohodka, ki je vpeljan z aktom organizacije. Stalnost-

ni dodatek se izplačuje delavcem redno mesečno in ne kot enkratna nagrada in se zato všteta v osebni dohodek za določanje pokojninske osnove, prav tako se všteta v osebni dohodek za določitev pokojninske osnove stimulativen dodatek, režijski, tečajnostni in dodatek za delo v nočni izmeni.

Poleg valorizacijskih količnikov pa se pri izračunavanju pokojninske osnove uporabljajo tudi korektivi, ki zagotavljajo, da pokojnina izraža skupni delovni prispevek zavarovanca, ki ga je leta ustvaril s svojim tekočim in minulim delom. Tako se zavarovanci z ozirom na zahtevnost delovnih mest po splošnih aktih organizacije združenega dela, na katerih so zavarovanci delali, razvrste v 6 skupin, in sicer ne glede na dejansko izobrazbo. Za vsa-

ko od teh skupin pa določi skupnost vsako leto najvišji in najnižji osebni dohodek, ki se upošteva ob izračunu starostne pokojnine.

Na višino starostne pokojnine vpliva tudi pokojninska doba, ki jo izpolni zavarovanec z dnem, ko uveljavi pravico do starostne pokojnine.

— Za zavarovanca s pokojninsko dobo 15 let se določi pokojninska osnova 35 %, nakar se pokojninska osnova poveča za 2 % za vsako nadaljnje dopolnjeno leto pokojninske dobe (npr. 18 let — 41 %; 23 let — 51 %);

— za zavarovanko s pokojninsko dobo 15 let se določi 40 % pokojninske osnove, nakar se za vsako nadaljnje dopolnjeno leto pokojninska doba do dopolnjenih 20 let poveča za 3 %, za vsako dopolnjeno leto pokojninske dobe nad 20 let pa za 2 % pokojninske osnove (npr. za 18 let — 49 %; za 23 let — 61 %, itd.).

Če pokojninska doba ne znaša polno leto, mora znašati najmanj 6 mesecev, se pri odmeri pokojnine ta doba poveča za 1 % (npr. za 18 let 6 mesecev — 42 % pokojninske osnove za zavarovanca in 50,5 % za zavarovanko).

Na višino pokojnine vplivajo torej predvsem osebni dohodki doseženi za redno delo v obdobju po 1. 1. 1966 in pokojninsko dobo, ki jo zavarovanec dopolni do uveljavitve starostne pokojnine, ter višina najnižjega in najvišjega osebnega dohodka skupine, v katero se zavarovanec razvrsti z ozirom na zahtevnost delovnega mesta.

Pokojnina se vsem zavarovancem odmerja po istih kriterijih, torej enako za zavarovance naše države kot za zavarovance iz drugih organizacij. Verjetno prihaja do nesporazumov med upokojenci našega podjetja in drugimi, ker le ti ne upoštevajo vseh kriterijev in okoliščin, po katerih je bil posameznik ne glede na organizacijo upokojen.

Vsem delavcem, ki bi želeli dodatnih pojasnil, sem le-te pripravljena posredovati tudi ustno v kadrovske sektorju.

Magda Kreft

G R I P A

V zadnjih nekaj letih smo se srečno izognili gripi. Toda letos je že pokazala zobe. Samo v zadnjih dneh decembra 1974 je v Litostroju 80 zavarovancev dobilo bolniški stalež zaradi gripe. Najmanj toliko jih je še ostalo doma, bodisi da so izrabili za zdravljenje svoj redni dopust ali pa so se javili v ambulanti po Novem letu, ko so se počutili bolje. K sreči se je vreme izboljšalo tako, da se je epidemija umirila, seveda pa ne vemo, za koliko časa. Dokler ne bomo sredi pomladi si ne smemo domišljati, da gripe več ne bo. Kdor jo je prebolel v letošnji zimi brez snega, natanko ve, da je letošnja oblika gripe zelo huda. V večini primerov se pojavi visoka vročina med 39 in 40°C, ki traja dva do tri dni, nakar polagoma upada. Bolnik je še nekaj dni brez moči in ta občutek le počasi izginja. Poleg tega obstaja v času okrevanja nevarnost, da se »praktake« še kakšno drugo obolenje s težjimi posledicami.

Kako naj se obvarujemo pred gripo?

Najboljši način je seveda cepljenje proti gripi. To cepljenje je uspešno le tedaj če je cepljenih vsaj 80 % zaposlenih. V tem primeru bodo med necepljenimi oboleli le redki, pa še ti ponavadi le za lažjo obliko gripe. Če pa oboli tisti, ki se je dal cepiti, je to znak, da ni bil pravilno cepljen. Seveda je osnovni pogoj uspešnega cepljenja v tem, da se cepljenje opravi pred pojavom epidemije gripe. Med epidemijo cepljenje prav nič ne pomaga. Žal pri nas ljudje nimajo preveč poslušna za cepljenje, saj so prepričani v to, da ne bodo gripe dobili. Zadnja leta je res ni bilo, toda letos se ni rekla zadnje besede in če se bo nadaljevalo tako, kot je začelo, potem nam bo povzročila še precej sivih las.

Kako naj se zaščitimo sedaj,

ko pričakujemo gripo, a se cepili nismo? Znano je, da obolimo za nalezljivimi boleznimi toliko prej, čim manjša je odpornost organizma. To odpornost zmanjšujejo utrujenost, vinenost, neprimerno oblačenje itd. Utrujen človek hitreje oboli kot spočit, kajti reagiranje ali odziv na hlad je počasnejši in tako je precej možnosti, da se tak človek hitreje prehladi.

Tudi zaščita z žganimi pijačami je varljiva. Kozarček 40 % alkohola res ne more uničiti povzročiteljev gripe, posebno še, ker se ta količina v krvnem obtoku razredči. Poleg tega nam kozarček alkohola dá varljiv občutek gretja. Alkohol povzroči razširjenje ožilja, zaradi česar se poživi krvni obtok in prav to nam da občutek gorkote. Marsikoga pogreje, da se razpne in tako se neprevidnež lahko prehladi. Tudi nepravilno oblačenje nam lahko škoduje. Oblačiti se moramo tako, da se ugodno počutimo v okolju, kjer smo. Če opravljamo težko delo, ne bomo delali v bundi, prav tako pa ne bomo na prepihu stali ali sedeli v sami srajci. Če moramo iz toplega prostora na hladno, čeprav samo za trenutek, potem se ogrnimo v toplo

LITOSTROJČAN
poštani dopisnik
svojega glasila

oblačilo, saj je včasih lahko usoden en sam trenutek.

Tudi prehrana je zelo pomembna. Vsi vemo, da je sestradan organizem manj odporen kot tisti, ki je pravilno hranjen. Ni pravilno, če natepavamo sam kruh ali krompir, fižol in zelje. V hrani mora biti zadostna količina beljakovin (1g na kg telesne teže) in maščob. S pravilno sestavljeno hrano tako krepiamo naš organizem posredno in neposredno proti bolezni.

Zima še zdaleč ni minila in nevarnost gripe ni prešla. Zato bodimo pripravljene, da nas ne bo preveč prizadela. Za drugo zimo se pa le temeljito pripravimo. Zato se dajmo cepiti proti gripi pravočasno. S tem se bomo obvarovali neprijetnega obolenja in si obenem ohranili nezmanjšan osebni dohodek ter prihranili družbi izdatke. Zavedajmo se, da lahko skupnost zahteva obvezno cepljenje, če povzroči epidemija veliko gospodarsko škodo (izpad proizvodnje, veliki stroški zdravljenja itd.).

Inž. J. Šavor

Dr. Edo Tepina

TEHNIKA VARNOSTI

V strokovni literaturi poznamo zelo različne teorije o zavarovanju delovnega človeka pri delu, da ne bi prišlo do raznih poškodb ali poklicnih obolenj. V socialistični družbi pa se opiramo le na dve vrsti ukrepov. Med njima je vsekakor najbolj učinkovit tehnični ukrep, manj pa ukrepi, s katerimi skušamo vplivati na samo delo delavca. Odstranitev nevarnosti raznih poškodb s tehničnimi ukrepi vse bolj izpodriva drugi način: zavarovanje strojev in naprav.

Tehnično zavarovanje popolnoma preprečuje ali pa vsaj zmanjšuje nevarnosti, medtem ko je drugi način odvisen od vzgoje delovnih kadrov, delovne discipline, upoštevanja varnostnih predpisov in starešinskega kadra.

S tehniko vgrajevanja varnostnih elementov v same stroje ali naprave dosežemo visoko stopnjo varnosti, saj s tem izključujemo možnost delavčevih posegov v tehniko delovanja samih strojev.

Seveda pa ima tukaj svojo vlogo tudi sprememba tehnologije.

Z varnostno tehniko, kadar z dodatnimi tehničnimi sredstvi, ki za proizvodnjo niso potrebna, posredno zagotavljamo varnost pri delu, preprečujemo tudi učinek že obstoječih nevarnosti.

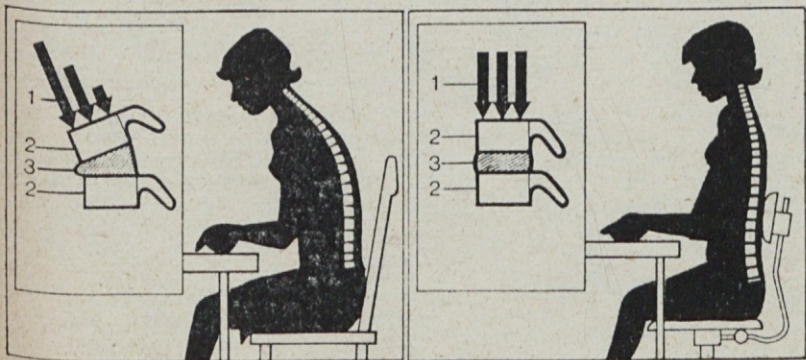
Vsekakor pa tudi pri varnostni tehniki razlikujemo dve stopnji možnega zavarovanja. Prva stopnja je: avtomatizirano delujoča varnostna tehnika, ki izključuje nevarnost za delavca, ker varnostna naprava deluje neodvisno in jo mora delavec ne glede na svojo voljo uporabljati, lahko pa jo namerno napravi neučinkovito. Drugi način pa je pogojno delujoča varnostna naprava, ki zahteva delavčevu pripravljenost, da jo uporablja. Uporaba te naprave je odvisna od njegove volje, ki je velikokrat povezana tudi z naporom in dodatnim časom.

Mnogi vodstveni delavci mislijo, da tudi sredstva za osebno varnost spadajo v kompleks varnostne tehnike, toda tako mišljenje je vsekakor zgrešeno, saj ta sredstva varujejo le individualno, medtem ko varuje tehnika strojev kolektivno.

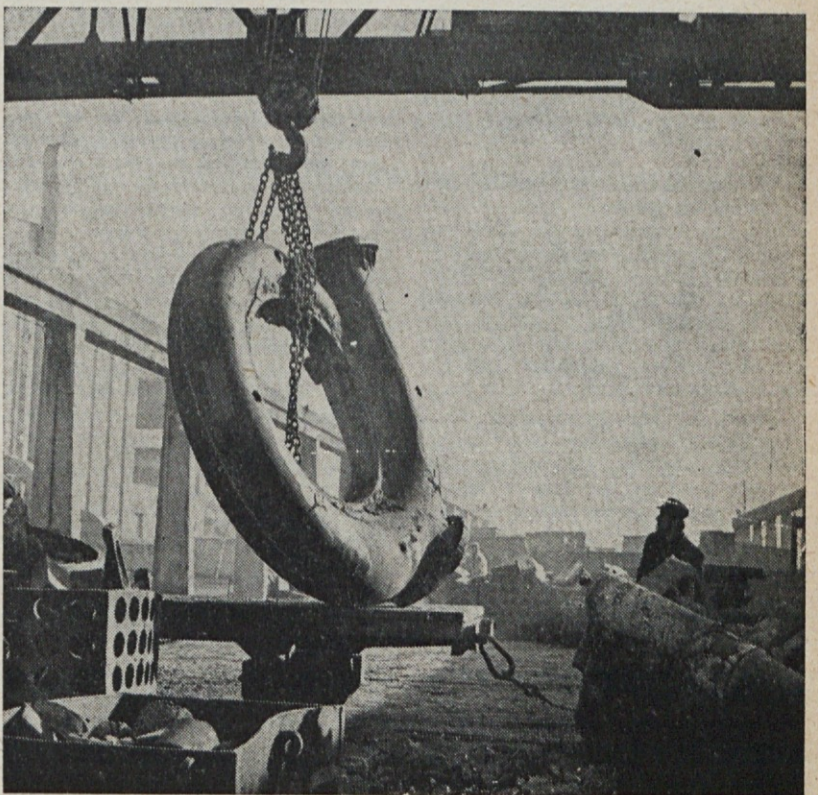
Delavci pri raznih strojih pogosto ne uporabljajo pogojno delujočih varnostnih naprav in ker ni nujno, da se zaradi tega poškodujejo, imajo zgrešeno mnenje, da jim varnostna naprava sploh ni potrebna. To mnenje je zanje velikokrat usodno. Pri ocenitvi varnostne naprave je treba upoštevati tudi stopnjo njene učinkovitosti kakor tudi možnost, da varnostna naprava odpove. Vsekakor je potrebno zagotoviti funkcionalno varnost.

Varnostni ukrep, ki v odločilnem trenutku odpove, je nevarnejši kot opustitev vsakega ukrepa.

Varstvo pri delu ne zajema samo preprečevanja poškodb, temveč tudi odstranjevanje vsega, kar obremenjuje delavca pri delu, zato je upravičena zahteva, naj varnostna tehnika dodatno ne obremenjuje dela, temveč naj bi ga še sprostila.

K tej sliki ni potreben komentar, da ugotovimo, da so taki stoli potrebni tudi pri nas za določena delovna mesta

Le previdno, da ne bo nezgode (J. Jeraša)

Vsem narodom resnično svobodo

Dne 18. decembra lani so v prostorih obdelovalnice v Litostroju pridelali proslavo v čast in podporo osvobodilnim gibanjem, ki se bore za svojo svobodo. V kulturnem programu je sodelovala pihalna godba Litostroja, otroški pevski zbor in recitatorji. Kot gosta sta se kulturne prireditve udeležila član sveta federacije FRANC LE-SKOŠEK-LUKA in MARA RUPENA, tajnica republiške komisije za pomoč osvobodilnim gibanjem. Uvodni govor je imel direktor izobraževalnega centra Litostroj HRABROSLAV PREMELČ. Njegove misli objavljamo zaradi zanimivosti skorajda v celoti.

Teden od 16. do 23. decembra smo posvetili ljudstvom in narodom, ki se borijo proti imperia-listični agresiji, kolonializmu, apartheidu in rasizmu za svojo svobodo in neodvisnost. Tudi mi, Litostrojčani, smo se zbrali, da izrazimo svojo solidarnost z ljudstvi juga Afrike, Vietnam, Kambodže, Laosa, Palestine, Čila in drugih, ki se morajo še danes boriti za osnovne človečanske pravice.

manjšina, živi več kot 15 milijonov Afričanov, manj kot 4 milijone belcev, 2 milijona mešanec in nekaj več kot pol milijona Azijcev. Čeprav je torej temnopoltih Afričanov štirikrat več kot belcev, imajo Afričani v posesti le 13% zemlje, pa še to milostno odobreno kot rezervate. So poceni delovna sila, na izkoriščanju le-te pa temelji visok standard bele manjšine, ki je med najvišjimi na svetovni lestvici, saj je

apartheidom in z drugimi oblikami zatiranja izkoriščanim množicam še naprej onemogočajo, da bi se lahko razvile tako, kot so se v preteklosti razvijali tudi pripadniki današnjega razvitega sveta. Delitev ljudi na večvrstne, sposobnejše narode in ljudstva ter na manj sposobne, sami dobro poznamo. To je razidem, ki je eden izmed temeljev fašizma. To je herrenvolkova miselnost o nadljudeh, ki jo poznamo iz bližnje preteklosti in ki se javlja tudi v odnosu nazadnjaških nacionalističnih sil v sosednji Avstriji do naše slovenske narodnosti na Koroškem.

Jugoslavija se v veliki družini nevrščeneh dežel, med katerimi so mnoge bile še včeraj kolonije, aktivno bori za pravice vseh narodov in ljudstev do neodvisnosti, do politične svobode in enakopravnosti.

Litostrojčani smo že zelo zgodaj navezali gospodarske stike z deželami v razvoju. Večina teh dežel si je morala priboriti svojo neodvisnost po vojni. Z našimi proizvodi smo pomagali in še pomagamo utrjevati gospodarsko neodvisnost teh dežel. Veselimo se njihovih uspehov, saj smo sami občutili, kako težka je pot samostojnega razvoja, ki jo skušajo v bivših kolonijah marsikdaj od zunaj preprečiti z različnimi oblikami pritiskov.

S podporo osvobodilnim gibanjem podpiramo neizbežni zgodovinski proces človeštva, ki vodi k boljši in pravičnejši človeški družbi. Ta proces je neizogiben, pa čeprav ga skušajo nasprotne sile zaustaviti z bombami, s kemičnim in bakteriološkim orožjem, z iztrebljanjem prebivalstva, z netenjem državljanke vojne in še s čim drugim. To neizbežnost razvoja k novemu, naprednejšemu dokazujejo tudi dogajanja v današnjem času. Zavedamo se, da teh dejanj nikakor ne moremo pripisati neki nenadni človeški usmiljenosti. Ta dejanja se kažejo v tem, da morajo gospodujoči odstopati od svojih interesov, da morajo priznavati tiste, s katerimi še včeraj ne bi sedli za isto mizo, ali da se celo menjajo vlade in družbene razmere v matični deželi tako, da potem lahko prično z odpravljanjem stoletne žalostne dediščine, kot se je to zgodilo v Portugalski.

Vedeti pa moramo, da ves ta zgodovinski razvoj ne poteka sam od sebe. Ta razvoj zahteva od nas, da se kot državljani socialistične Jugoslavije vključimo vanj s tem, da povsod podpiramo človeško dostojanstvo, narodnostne in človečanske pravice, da bdimo nad svojo svobodo in neodvisnostjo in pomagamo, da si jo priborijo tudi tisti, ki je še nimajo.

Otroški pevski zbor na litostrojski prireditvi (J. Žlebnik)

Politični zemljevid sveta se je z naprednim družbenopolitičnim razvojem zlasti po drugi svetovni vojni korenito spremenil. Med te velike spremembe sodi vsekakor razpad kolonialnega sistema, posebej v Afriki in Aziji. Medtem ko je bila še v drugem desetletju tega stoletja več kot polovica zemeljskega površja v kolonialni posesti in so matične kapitalistične dežele najbolj grobo izkoriščale več kot tretjino vsega človeštva, obsega danes kolonialna posest le nekaj odstotkov zemeljskega površja, na katerem živi manj kot 1% svetovnega prebivalstva. Tak razvoj ni potekal sam po sebi, ampak je bil rezultat borbe naprednih sil, delavskega razreda v svetu za socialistično preobrazbo družbe, rezultat borbe ljudstev v zatiranih kolonialnih deželah, rezultat nujnega zgodovinskega procesa razpadanja krivičnega kapitalističnega družbenega reda in njegovega imperialističnega gospostva v svetu.

Mi Jugoslovani vemo, kaj pomeni borba za neodvisnost in svobodo, saj smo jo morali sami priboriti v zadnji vojni. Zvesti svojim načelom o pravici vsakega naroda, da sam odloča o svoji usodi, že vsa leta po vojni materialno, politično in moralno podpiramo boj zatiranih ljudstev za njihovo svobodo.

Kolikor bolj se odmika čas klasičnega kolonializma, toliko bolj absurdno je, da skušajo nekdanje kolonialne sile ali bela oblast priseljencev ohraniti svoje izkoriščevalske pozicije z najbolj grobim zatiranjem. Tak je položaj na jugu Afrike v Rodeziji, v južnoafriški republiki in na portugalskih posestih, čeprav je tu že prišlo do precejšnjih pozitivnih premikov v zvezi s političnimi spremembami v sami Portugalski.

Oglejmo si na primer življenje milijon temnopoltih prebivalcev v južnoafriški republiki. V tej državi, kjer je na oblasti bela

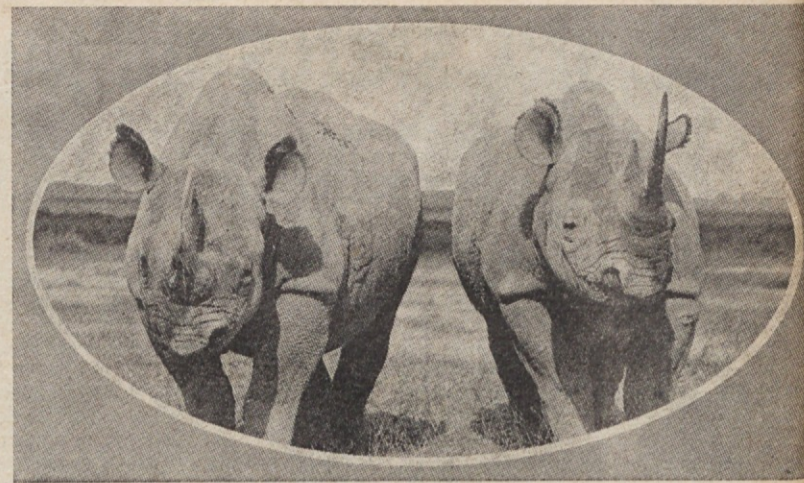
poprečni osebni dohodek temnopoltega Afričana 14-krat manjši od poprečnega osebnega dohodka belca.

V deželi je z ustavo in zakoni uzakonjen apartheid, kar pomeni ločenost ljudi po rasni pripadnosti. Iz tega izvirajo različne v svobodnih, pravicah in dolžnostih. Že z rojstvom je zapечатena usoda domačinov. Če se rodi otrok temnopolt, že kot nežno bitje občuti namesto nege, ki jo uživa njegov beli sodržavljan, pomanjkanje in bolezen. Kar 200 do 400 temnopoltih otrok na vsakih 1000 že zgodaj umre, medtem ko je umrljivost belih otrok 27 na vsakih 1000. Če temnopolti otrok preživi in če hodi v nekaj razredov šole, morajo starši zanj plačati vse šolske potrebščine in tudi šolnino, medtem ko imajo otroci belih staršev, ki zaslužijo 14-krat več kot temnopolti, brezplačno šolanje.

Temnopolti delavec se ne sme družiti s pripadniki drugih ras, zanj so odrejani posebni vhodi v stavbe (če sploh sme vanje), posebni avtobusi, vlaki, restavracije, kinematografi, ločene klopi v parkih, ločene javne telefonske govornice, celo ločene bolnišnice z nižjim standardom in ločena pokopališča. Vsak temnopolti Afričan po dopolnjenem 16 letu starosti mora nositi posebno rasno legitimacijo in 90 strani obsegajočo knjižico o svojih podatkih.

Generalna skupščina Združenih narodov je obsodila apartheid kot zločin proti človeštvu in varnostni svet združenih narodov ga je označil kot nagnusnega za zavest človeštva.

Tisti, ki bi radi zaradi svojih sebičnih interesov ohranili tak nečloveški položaj zatiranih, utemeljujejo svoje ravnanje s tem, da gre za nekultivirane, primitivne, nedelavne, skratka necivilizirane ljudi, ki se sploh ne morejo vključiti v normalno življenje civiliziranega kulturnega sveta. Pri tem pa ne povedo, da prav z

Med drugimi je prišla v uredništvo tudi tale novoletna čestitka, ki nam jo je iz vroče Kenije poslal član našega kolektiva, dipl. inž. Silvan Štokelj. Ker je tako drugačna od drugih, vam jo posredujemo. Tov. Štokelj nam iz Kenije, kjer montira našo opremo v HE Kamburu, pošilja najboljše želje v letu 1975.

Učenci planinci na Lubniku

V soboto, 14. 12. 1974, je mladinski odtok planinskega društva Litostroj organiziral izlet na Lubnik.

Planinci smo se zbrali ob sedmih zjutraj v avli šole in počakali na avtobus. Naj povem, da smo se med čakanjem na zastance tudi prešteli. Že se je prikazal avtobus in vsi smo se zagnali proti njemu, da bi dobili čim boljši sedež. Ko se je vihar podel, smo se odpeljali proti Škofji Loki. Kaj kmalu je bilo prijetne vožnje konec in podali smo se proti prvemu cilju — vasi Tomaž nad Praprotnim. Vodil nas je učenec — planinec doma iz Loke. Sli smo tudi skozi vas Praprotno, kjer so doma fantje

ne obnovljene freske. Po ogledu umetnin smo nekaj časa počivali, nato pa smo jo po poti mah-nili na Lubnik.

Pot je sicer imela več vzponov, ampak mi, planinci, polni moči, smo jih zlahka premagovali. Ko smo prehodili že lep kos poti, smo zagledali planinski dom. V upanju, da nas tam čaka topel čaj, smo se še z večjim veseljem zagnali proti vrhu. Malo pod vrhom je bila skladovnica drv in vsak planinec je nesel na vrh po eno poleno. Ko smo jih na vrhu odložili, smo si čaja še bolj zaželeli, a žal nam je veselje hitro splahnelo, ko smo ugotovili, da je dom zaprt. Na žalost, seveda,

Učenci — planinci na Lubniku

narodno zabavnega ansambla Lojzeta Slaka. Nismo se še dobro ogreli, že smo bili na Tomažu, od koder je lep razgled po naših planinah. Vreme nam je bilo naklonjeno, zato smo si z veseljem ogledali vrhove naših prelepih planin, ki so se pod snežno odejo lesketali v poznem jesenskem soncu. Tu smo si ogledali tudi gotsko cerkev iz leta 1427 in nje-

tudi s tukajšnjim žigom ni bilo nič.

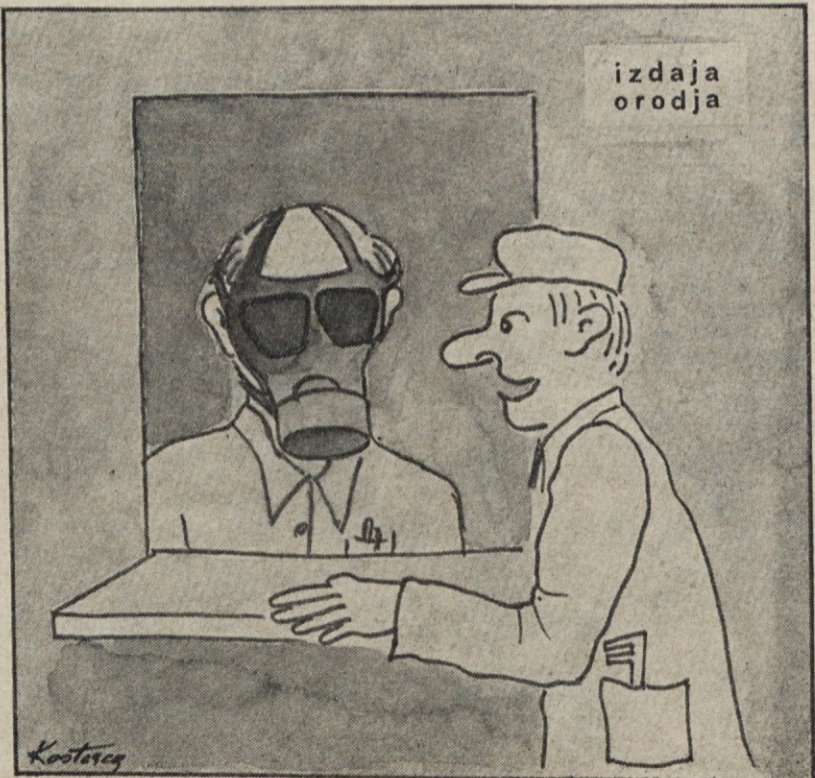
Pa kaj zato, smo si mislili, postavili vsak svojo malico, se malo oddahnili in si ogledali okolico. Videli smo Storžič, Triglav in druge gore, pa kaj bi našteval, če bi se radi prepričali, pojdite na Lubnik, pa boste sami videli — seveda, če vam bo vreme naklonjeno, kot je bilo nam.

Po ogledu okolice smo se odpravili v Škofjo Loko. Ker je bila pot v dolino izredno strma in spolzka, smo mnogi uporabili za zavoro kar zadnjo plat.

Lačni in utrujeni smo prišli v Škofjo Loko na kosilo. Tam smo se malo okrepčali in odšli v loški muzej, kjer smo si ogledali sobo Ivana Tavčarja, muzej NOB, etnološki muzej itd. V Škofji Loki se končuje loška transversala. Po ogledu muzeja smo odšli na avtobusno postajo, od koder smo se odpeljali v Ljubljano.

Planincem bo ostal ta dan živo v spominu. Spomnili se ga bomo spet takrat, ko bomo brskali po svoji odsluženi planinski izkaznici.

Janez Ilaš 1. d

Kaj pa strašiš s to masko, se greš maskare? — Ne, zaščitil sem se proti gripi.

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilagami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik Vladimir Kovač — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h.c.) int. 246 — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska ZGP Primorski tisk, Koper — TOZD Tiskarna Jadran — 1975